

Stockholms
universitet

Institutionen för socialt arbete

Socionomprogrammet

Examensarbete, 15hp

Höstterminen 2017

Barn på skyddat boende

- En intervjustudie om barns rätt till skolgång

Nancy Amnestad & Eveliina Stenroos

Handledare: Bo Vinnerljung

2018-01-10

Tack,

till intervjupersonerna för att ni medverkat i studien och bidragit till en bredare förståelse av arbetet med våldsutsatta barns skolgång.

Ett stort tack riktas även till Bo Vinnerljung för värdefull handledning samt Carolina Överlien för all hjälp med tidigare forskning och förståelse av ämnets relevans.

Barn på skyddat boende

En intervjustudie om barns rätt till skolgång

Children in sheltered housing

An interview study about children's right to schooling

Nancy Amnestad & Eveliina Stenroos 2018

Abstract

The aim of the study was to seek further understanding of what school staff, social services and staff at the shelters consider to be the difficulties in the work of children's schooling when staying at shelters for abused women. The method used was qualitative semi structured interviews and the empirics consist of six interviews, two from each profession. Despite a comprehensive searching strategy, only a few studies were found that had examined the subject and those studies described the problem briefly. This indicates that the subject has been little researched and that children's schooling in shelters for abused women is a subject we have little knowledge about. The results show that there usually are no systematic routines for dealing with the issue among professionals involved. It is difficult to get a new school place for children staying in shelters for abused women. Professions involved with these children in society need more knowledge in the subject to develop a systematic approach. In future, more research on the subject and its consequences for children in shelters for abused women is needed.

Nyckelord: *Skolgång, kvinnojour, våld i nära relation, rutiner, samverkan.*

Keywords: *Schooling, shelters for abused women, domestic violence, routines, cooperation.*

Word count: 17 723

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	6
PROBLEMFÖRMULERING	6
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	6
AVGRÄNSNINGAR	7
BEGREPPSDEFINITIONER	7
BAKGRUND	7
TIDIGARE FORSKNING	8
SÖKPROCESS	8
SAMVERKAN	8
VIKTEN AV SKOLA FÖR SOCIALT UTSATTA BARN	9
BARNNS VARDAG PÅ SKYDDADE BOENDEN	10
REFLEKTIONER ÖVER KUNSKAPSLÄGET	11
TEORETISKT RAMVERK	11
FORSKNINGSMETOD	12
METODVAL	12
URVAL	12
TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	13
ANALYSMETOD	13
TROVÄRDIGHET, PÅLITLIGHET OCH ÖVERFÖRBARHET	14
ETISKT FÖRHÅLLNINGSSÄTT	14
METODDISKUSSION.....	15
RESULTAT OCH ANALYS.....	15
BESKRIVNING AV INTERVJUPERSONERNA	15
<i>Kvinnojour 1.....</i>	<i>15</i>
<i>Kvinnojour 2.....</i>	<i>15</i>
<i>Handläggare 1.....</i>	<i>16</i>
<i>Handläggare 2.....</i>	<i>16</i>
<i>Skola 1.....</i>	<i>16</i>
<i>Skola 2.....</i>	<i>16</i>
RUTINER	16
<i>Analys av tema rutiner.....</i>	<i>17</i>
HITTA SKOLPLATS.....	18
<i>Analys av tema hitta skolplats .....</i>	<i>19</i>
HINDER OCH MÖJLIGHETER.....	20
<i>Hinder – ordinarie skola .....</i>	<i>20</i>
<i>Möjligheter – ordinarie skola.....</i>	<i>21</i>
<i>Hinder – ny skola.....</i>	<i>22</i>
<i>Möjligheter – ny skola.....</i>	<i>23</i>
<i>Analys av tema hinder och möjligheter .....</i>	<i>24</i>
KONTAKT MELLAN AKTÖRER	25
<i>Analys av tema kontakt mellan aktörer .....</i>	<i>27</i>
BRISTER I ANSVARSFÖRDELNINGEN	28
<i>Analys av tema brister i ansvarsfördelningen .....</i>	<i>30</i>
AKTÖRERNAS SYN PÅ KONSEKVENSER AV UTEBLIVEN SKOLGÅNG	30
<i>Analys av tema aktörernas syn på konsekvenser av utebliven skolgång .....</i>	<i>32</i>
VAD BEHÖVER GÖRAS?.....	33
<i>Analys av tema vad behöver göras? .....</i>	<i>34</i>

RESULTATET I BELYSNING AV BRONFENBRENNERS TEORI	35
DISKUSSION	36
REFERENSER.....	39
TRYCKTA KÄLLOR	39
ELEKTRONISKA KÄLLOR	40
LAGAR	40
BILAGA 1 – INFORMATIONSBREV	41
BILAGA 2 – INTERVJUGUIDE SKYDDAT BOENDE	42
BILAGA 3 – INTERVJUGUIDE SOCIALTJÄNST	43
BILAGA 4 – INTERVJUGUIDE SKOLA.....	44

INLEDNING

Landets kvinnojourer larmar nu om att barnomsorg och skolgång ofta uteblir för barn vars mamma bor på ett skyddat boende i en annan kommun än hemkommunen. Detta eftersom kommunerna inte kommer överens om vem som ska stå för kostnaderna (Lund, 2017).

Att som barn bevittna våld mot en närstående vuxen är en skrämmande och möjligt traumatisk upplevelse. Många av dessa barn är i behov av stöd eller behandling. De barn som upplevt eller bevittnat våld mot en vårdnadshavare löper stor risk för att utveckla skolsvårigheter, koncentrationssvårigheter samt allvarlig och långvarig psykisk ohälsa (Socialstyrelsen, 2013:35).

Åtta av tio kommuner saknar skriftlig och på ledningsnivå beslutad rutin, för att säkra skolgången för barn som bor på skyddat boende. Frågan har varit på agendan under flera år, men trots detta brister många kommuner i arbetet med att säkerställa att barn på skyddade boenden får skolgång (Unizon, 2017:25). Det är viktigt att barn som kommer till skyddade boenden får fortsätta med vanliga rutiner, exempelvis att gå till skolan, vilket är en central del av barnens liv. På grund av säkerhetsskäl kan de flesta barn, som vistas på skyddade boenden inte gå till sin ordinarie skola. I dessa fall behöver det finnas lösningar så att barnen kan ha tillgång till skola trots hotbilden. I många fall blir det på grund av den ekonomiska aspekten en fråga mellan hemkommunen och vistelsekommunen, om vem som har ansvaret för barns skolgång. Barnen hamnar mellan stolarna när denna process drar ut på tiden. Det kan innebära stora konsekvenser för barnen att missa skola, exempelvis att de hamnar efter med skolarbetet eller behöva gå om en årskurs. När barn lever med missförhållanden i hemmet är det för deras utveckling viktigt att de får skolgång. Att barnen får skolgång kan vara avgörande för deras hälsa och utveckling när de befinner sig på skyddat boende (Unizon, 2017:26).

Problemformulering

Barn som vistas med en vårdnadshavare på ett skyddat boende har behov av skolgång, men i de flesta fall får de inte det. Frågan om skolgången för dessa barn hamnar mellan flera olika aktörer, där ingen tar på sig det yttersta ansvaret. Problemet uppstår i större utsträckning när ett barn tillsammans med en vårdnadshavare placeras på ett skyddat boende i en annan kommun än hemkommunen. Ämnet är ett problem som sträcker sig över hela landet. Det finns lagar som reglerar ansvarsfördelningen, men inte tydliga systematiska rutiner kring hur barnen på skyddade boenden ska få tillgång till undervisning.

Detta problem knyts an till socialt arbete i olika delar. Mäns våld mot kvinnor och dess effekt är ett viktigt ämne, som har fått stor uppmärksamhet inom socialtjänsten i form av en egen enhet på ett stort antal socialkontor. Ideella organisationer arbetar med frågan och skapar en samhällsdebatt kring problemet.

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att söka ökad förståelse för vilka svårigheter personal på skola, socialtjänst och kvinnojour anser att det finns inom arbetet med barns skolgång vid vistelse på skyddat boende.

Studien baseras på följande frågeställningar:

- Hur arbetar aktörerna med frågan om barns skolgång vid vistelse på skyddat boende och finns det systematiska rutiner för hur arbetet ska gå till?
- På vilka sätt har skolan möjlighet att uppfylla sitt utbildningsansvar för barn som vistas på skyddat boende?
- Vilka försvärande omständigheter kan finnas för att barnen ska kunna gå till skolan när de vistas på skyddat boende?

Avgränsningar

En avgränsning som görs i denna studie är att resultatet baseras på barn i åldern sex till femton år, då denna grupp barn har skolplikt.

En annan avgränsning som gjorts är att intervjupersonerna från både skola, socialtjänst och kvinnojour arbetar inom Stockholms län. Detta för att få en inblick i hur aktörerna inom samma del av landet resonerar kring arbetet.

Begreppsdefinitioner

Kvinnojour – begreppet används för att beskriva hela organisationen med anställda, skyddat boende och andra verksamhetsdelar.

Skyddat boende – begreppet används för att tala om kvinnojourers verksamhet, där det finns ett boende för skyddsökande vårdnadshavare och medföljande barn.

Aktör –begreppet används som ett samlingsnamn för personal på skola, socialtjänst och skyddat boende.

Våldsutövande – begreppet används för att benämna den individ som utsatt familjen för olika sorters våld och som är anledningen till att de vistas på skyddat boende.

Interimistiskt beslut – begreppet används för att beskriva ett domstolsbeslut som gäller i avvaktan på att ett slutligt beslut tas.

Rutiner – begreppet avser i denna studie konkreta och systematiska handlingsplaner för hur arbetet med barns skolgång på skyddade boenden ska utföras.

Bakgrund

År 1978 öppnade den första kvinnojouren i Sverige och idag finns det cirka 160 verksamma kvinnojourer i landet. Arbetet på en kvinnojour består av att stödja och skydda våldsutsatta kvinnor och barn samt förebygga våldsutövande genom bland annat utbildningar. Kvinnojourerna har skyddade boenden där våldsutsatta kan bo under en begränsad tid, när de behöver skydd från den våldsutövande. Kvinnojourerna erbjuder även stödsamtal samt stöd i kontakt med myndigheter (Unizon, 2017:3).

Regeringen har beslutat (2016:10) att en särskild utredare ska föreslå åtgärder för att stärka barnrättsperspektivet för barn som vistas på skyddat boende med en vårdnadshavare. I beslutet

beskrivs det, att behovet av fungerande rutiner för barns skolgång har ökat väsentligt. Socialstyrelsens öppna jämförelser av kommunernas stöd till brottsoffer visade dock, att endast 17 procent av kommunerna hade rutiner för att barn i skyddade boenden ska få skolgång.

Barnens rätt till skolgång regleras i lagtexter. Enligt Skollagen 7 kapitlet 2§ har barn som är bosatta i Sverige skolplikt. Enligt Skollagen 7 kapitlet 10§ infaller skolplikten höstterminen då barnet fyller sju år. Den som har vårdnaden över barnet ska enligt Skollagen 7 kapitlet 20§ se till att barnet fullgör skolplikten. I Skollagen 7 kapitlet 21§ står det att hemkommunen ansvarar för att skolpliktiga barn som inte går i grundskola på annat sätt får utbildning (SFS 2010:800).

I Socialtjänstlagen 3 kapitlet 2§ beskrivs att socialnämnden i sin verksamhet ska främja den enskildes rätt till utbildning. Socialnämnden ska enligt Socialtjänstlagen 6 kapitlet 7§ 2 stycke verka för att barn som vårdas i familjehem, jourhem, annat enskilt hem, hem för vård och boende eller stödboende får lämplig utbildning (SFS 2001:453).

TIDIGARE FORSKNING

I detta avsnitt presenteras tidigare forskning inom ämnet barns skolgång på skyddade boenden. Sökprocessen kommer beskrivas samt kunskapsluckor.

Sökprocess

De databaser som använts under sökprocessen har varit SwePub, IBSS, Libris, Google Scholar och EBSCO Discovery Service. Resultatet av sökningarna avgränsades till forskning genomförd på 2000-talet. Sökorden som använts för svenska publikationer har varit barn* på kvinnojour/skydd* boende*, skol* på kvinnojour/skydd* boende*, statistik barn* skol* skydda* boende, skol* våld* barn* och skol* placer* barn. Sökorden för internationella publikationer har varit child* shelter*, school* out of home*, child* school* violence och school* shelter*. Sökningen resulterade i få träffar varav vi genomförde sökningar utifrån artiklarnas referenslistor. Vi konsulterade en forskare inom ämnet, Carolina Överlien, som inte kunde hänvisa till annan forskning än den som kommit upp under sökningarna i databaserna.

Samverkan

Socialnämnden har ett långtgående ansvar att samordna insatser till barnen som följer med sin vårdnadshavare till ett skyddat boende. Till de insatserna hör även tillgång till skola som ska fortsätta i annan kommun. Barnets hemkommun har enligt skollagen ansvar för barnets grundskoleutbildning. Vid särskilda tillfällen kan hemkommunen komma överens med en annan kommun om att skolgången ska fortsätta i den kommunen. Barnets vistelsekommun har ett ansvar för att uppmärksamma barnets behov av skolgång. Vistelsekommunen och hemkommunen har ett gemensamt ansvar för att lösa frågan kring barnets skolgång. Personalen på det skyddade boendet kan prata med föräldern om barnets rätt till skolgång och även hjälpa föräldern att kontakta kommunen, för att se till så att barnet får skolgång (Socialstyrelsen, 2013:41).

När barn lever med familjeproblem kan skolan kännas som en säker plats att vara på. Barnen kan få stöd och hjälp av personalen i skolan och hitta strategier för att hantera de svåra situationerna

(Eriksson, Bruno & Näsman, 2013:1). I många länder, inklusive Sverige, betonar lagstiftning och olika policy vikten av multi-professionellt samarbete för att skydda barn, som lever med missförhållanden i hemmet. I studien jämför författarna England och Wales med Sverige. I frågan om rutiner kring samarbete mellan aktörer vid våld i hemmet visar det sig att England och Wales har en mycket mer utarbetad policy än Sverige. Policyn förklarar ingående ansvar och roller de olika aktörerna, som arbetar med barn har (Eriksson et al., 2013:8). För att barn ska få bra stöd när det finns våld i hemmet krävs det att personalen i skolan och på socialtjänsten samverkar. Den upplevda hierarkin kan försvåra arbetet mellan olika professioner. Om de professionella inte pratar med varandra, kan det leda till att skolpersonal inte får reda på viktig information. Barnen kan förlora skolgång om de behöver flytta med en våldsutsatt förälder, utan att skolan får vetskap om det (Eriksson et al., 2013:72). Studien visar att 80 procent av skolpersonalen anser att de inte får information av socialtjänsten om vad som beslutas. Ofta vet de inte vem som får hämta barnet, vem som har vårdnaden eller varför barnet inte kommer till skolan. Det är i majoriteten av fallen mamman till barnet, som meddelar personalen och då oftast långt i efterhand (Eriksson et al., 2013:83).

Även Överlien (2015:49) betonar vikten av samverkan mellan skolpersonal och personal på skyddade boenden. Tiden då barn befinner sig på skyddat boende ska inte vara en paus från skolan. Lärarna på dessa barns skola bör lägga upp en plan med barnet, vårdnadshavaren som denne är placerad med och personalen på det skyddade boendet, om hur barnet ska få undervisning trots dess situation. Om det finns en stor hotbild gentemot barnet bör läraren komma till barnet och inte tvärtom för att minska riskerna för fortsatt våldsutsatthet för barnet. För våldsutsatta barn kan skolan vara en trygg plats där de slipper tänka på vad som händer hemma.

Vikten av skola för socialt utsatta barn

Höjer och Johansson (2013:23) beskriver att skolan kan utgöra en strukturerad och trygg plats för barn som lever med missförhållanden i hemmet. Skolan kan ge barn en känsla av normalitet där de får umgås med vänner och med vuxna som de kan känna trygghet hos. Även Spånberger Weitz (2011:232) har skrivit i sin avhandling att skolan kan bidra till att barn utvecklar en resiliens. Barnen kan genom utbildning finna vägar mot en bättre framtid. Spånberger Weitz (2011:17) beskriver även att tidigare forskning har funnit att skola, och det som utspelar sig där, kan fungera kompensatoriskt i relation till de ungas utsatta hemsituation. Skolan kan för dessa barn fungera som en trygg punkt, under perioder av turbulens i hemmet. Även Lagerlöf (2012:19) tar upp vikten av skola för socialt utsatta barn då barnen då har möjlighet att vara med vänner och utveckla de relationerna. Resultatet visar att barn som bor i familjehem har färre antal vänner, än barn som bor med sina vårdnadshavare. Det beskrivs även att barn inom samhällsvården visar sig ha sämre utbildning än barn som inte befinner sig inom samhällsvården.

Vinnerljung, Berlin och Hjern (2010:228) beskriver att låga eller ofullständiga betyg från årskurs nio ökar risken för framtida psykosociala problem. Vidare beskrivs det att dessa barn har mycket höga risker för ogynnsam utveckling, jämfört med andra jämnåriga. Det finns även ett samband mellan låg utbildning och ökade risker för tidig död, psykisk ohälsa och sociala problem. Goda skolprestationer beskrivs som ett starkt skydd för utsatta barn då det minskar sannolikheten för att de ska utvecklas ogynnsamt på lång sikt (Vinnerljung et al., 2010:258). Om samhället vill

förbättra framtidsutsikterna för utsatta barn är det sannolikt nödvändigt att ge dem ett kraftfullt stöd under skolgången (Vinnerljung et al., 2010:259).

Överlien (2015:139) beskriver att skolan har stor betydelse för barn som lever med missförhållanden i hemmet. Lärarna kan skapa en trygghet för dessa barn och tilliten som barn upplever gentemot de vuxna skapas i de vardagliga mötena. Läraren kan bekräfta barnet i skolan, men om barnets hemsituation sätter stopp för möjligheten att utvecklas behöver läraren agera. Då lärarna möter barnen varje dag har de en stor möjlighet att uppmärksamma om det är något annorlunda med barnet. Detta beskriver även Eriksson, Näsman och Bruno (2015:167) när de skriver om skolan som arena för barn som upplever våld. Skolan kan vara ett stöd för barn som lever med våld i hemmet. Detta då barnens problem kan bli synliga och skolpersonalen kan hjälpa barnen i deras situation. Barn tillbringar största delen av sina dagar i skolan och därför blir denna arena en viktig punkt i deras liv. Även lärarna som de har skapat en relation till blir viktiga.

Barns vardag på skyddade boenden

Överlien (2011:472) utförde en studie med barn och ungdomar i åldrarna 4-17 år som bodde eller hade bott på skyddat boende i Norge. Barnen målar upp en bild av "det goda livet" som innefattar skola, ett säkert hem och vänner. De önskar att de ska få leva som alla andra när de flyttar från det skyddade boendet. En flicka pratar mycket om att varken hon eller hennes syskon får skolgång på boendet och att hon saknar skolan och sina vänner (Överlien, 2011:475). Många av barnen känner att det är långa dagar på det skyddade boendet, då de inte kan gå i skolan. De har svårt att behålla kontakten med vänner då de har flyttat och vännerna inte får komma på besök. De uttrycker en saknad efter det vanliga livet med att gå upp på morgonen, gå till skolan och träffa vänner (Överlien, 2011:479).

Även en utvärdering av barnverksamheten som utfördes på Kvinnohuset i Örebro tar upp problemet med skolgången och vad barnen går miste om. Intervjuer utfördes med fyra barn, fem mammor, fem ur personalen och två volontärer (Brunnberg & Åsbrink, 2012:3). Ett problem för de äldre barnen är att de inte kan gå i skolan. Det finns olika anledningar till att barnen inte kan gå till skolan, en anledning kan vara att det finns allvarliga hot om kidnappning. Barnen blir isolerade på det skyddade boendet med begränsade möjligheter till hemundervisning. Detta leder till att barnen hamnar efter klasskamraterna kunskapsmässigt, men de hamnar även i ett socialt utanförskap då de inte kan träffa sina vänner som tidigare (Brunnberg & Åsbrink, 2012:8). Resultatet visar att nio av tjugo skolbarn under flera månaders tid inte kunnat gå i skolan när de bodde på skyddat boende. De hade inte fått motsvarande undervisning på Kvinnohuset eller på en annan skola än deras vanliga skola. Fyra av barnen hade varit borta från skolan i ungefär fyra månader (Brunnberg & Åsbrink, 2012:11). En liknande utvärdering gjordes i Stockholm med syftet att undersöka kvalitén på åtta kvinnojourer i länet. Även under denna studie intervjuades personal och mammor (Stockholms stad, 2015:6). Hälften av kvinnojourerna som deltog i undersökningen uppgav att de hade en rutin för skolgång för barnen. En del boenden anser att det gått bra att lösa skolfrågan. Andra menar att det rent praktiskt kan vara svårt att få skolplats, för att det handlar om en kort period (Stockholms stad, 2015:26). Enstaka kvinnojourer hade kontakt med ett lärarteam inom utbildningsförvaltningen i Stockholms stad. Barn i grundskoleåldern som är boende i Stockholms stad och inte har möjlighet att gå till skolan på grund av säkerhetsskäl, kan få undervisning av lärarteamet. Dock ger det inte en fullständig

utbildning då undervisningen sker några timmar i veckan och endast omfattar matematik, svenska och engelska (Stockholms stad, 2015:27).

Reflektioner över kunskapsläget

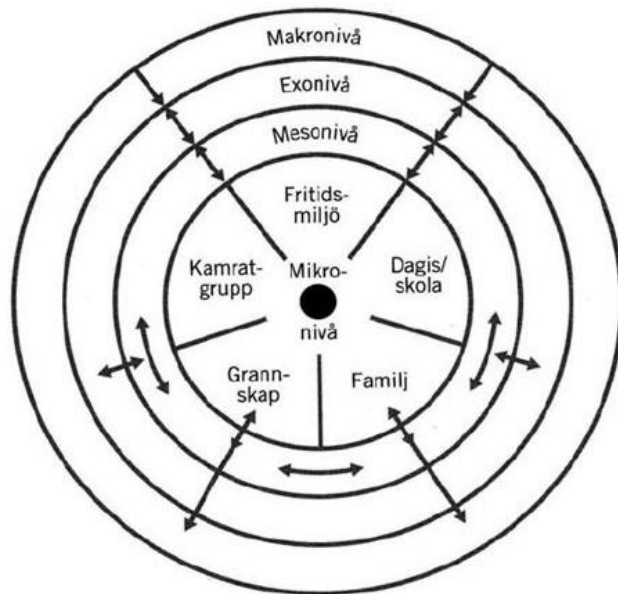
Den tidigare forskningen påpekar översiktligt problemet med att barn på skyddade boenden inte får skolgång. Bland annat beskrivs det att barnens skolgång hamnar mellan de olika aktörerna och att ingen tar det yttersta ansvaret. Problem med samverkan mellan aktörerna är en tydlig komponent. Den tidigare forskningen tar även upp hur viktig skolgången är för barn med missförhållanden i hemmet.

Det finns inte mycket tidigare forskning om barns skolgång på skyddade boenden. Vid konsultation med forskare Carolina Överlien beskrev hon att ämnet inte verkar intressera samhället och därför har forskare svårt att få bidrag till denna typ av forskning. Det finns begränsat med internationell forskning i ämnet. En kunskapslucka som blir tydlig, är att det endast beskrivs enstaka anledningar till varför barn inte kan gå till skolan, om det förekommit våld i hemmet. Vilka faktorer som bidrar till att barnen kan eller inte kan gå till skolan är sällan studerade inom tidigare forskning.

Vår studie bidrar med ytterligare kunskap om ämnet och en inblick i hur aktörer som arbetar med frågan ser på barns skolgång på skyddade boenden. Studien bidrar även med utvecklingsbara brister i arbetet för att barn som vistas på skyddade boenden ska få skolgång.

TEORETISKT RAMVERK

Bronfenbrenner formulerade år 1980 sin utvecklingsekologiska modell, som vi menar är användbar för barns och ungdomars lärande och utveckling inom förskola och skola. Modellen består av fyra system på olika nivåer: mikro, meso, exo och makro (Hwang & Nilsson, 2011:71). Mikrosystemet är barnets olika närmiljöer. En sådan miljö är föräldrar, syskon och den ömsesidiga interaktionen mellan alla dessa familjemedlemmar. Det är viktigt att systemet är i balans och fungerar för att barnet ska må bra och utvecklas. När barnet blir äldre kommer det även andra viktiga närmiljöer som exempelvis kamrater i området, förskola och skola, där nya relationer med vänner och vuxna skapas. Mesosystemet utgörs av kopplingar och förhållanden mellan barnets olika mikrosystem. Det kan tolkas som ett system av delsystem. Hur barnet fungerar i skolan påverkas inte bara av det som händer i skolan, utan också av hur det är hemma i familjen och vilka vänner barnet har. Att alla barnets mikrosystem står i kontakt med varandra, exempelvis genom att föräldrarna är engagerade i barnets förskola eller skola och kommer på föräldramöten och barnets utvecklingssamtal, är bra för barnet. I exosystemet ingår miljöer som barnet inte själv är med i, men som kan påverka relationer i närmiljön som exempelvis skolans personalsituation. Makrosystemet handlar om samhället som barnet lever i, till exempel skolpolitik och levnadsstandard, som kan påverka närmiljön (Hwang & Nilsson, 2011:72).

Modell av
Bronfenbrenners
utvecklingsekologiska
teori (Socialstyrelsen,
2007:14)

Teorin används i studien för att utifrån empiri förstå bakomliggande problem med skolgång för barn som vistas på skyddat boende.

FORSKNINGSMETOD

I detta avsnitt presenteras val av forskningsmetod, studiens urval, tillvägagångssätt vid insamling och bearbetning av empiriskt material. Vidare presenteras reflektioner över metodens trovärdighet, pålitlighet, överförbarhet och etiska överväganden.

Metodval

Detta är en explorativ studie och den forskningsmetod som använts är semistrukturerade intervjuer. Metoden har valts för att intervjupersonerna ska ha stor frihet att utforma svaren på sitt eget sätt (Bryman, 2011:415). Syftet med studien är att söka ökad förståelse för vilka svårigheter personal på skola, socialtjänst och kvinnojour anser att det finns inom arbetet med barns skolgång vid vistelse på skyddat boende. Utifrån syftet anser vi att semistrukturerade intervjuer är en lämplig metod då den till stor del möjliggör för intervjupersonerna att dela med sig av sina erfarenheter och kunskap kring frågan.

Metoder som används i tidigare forskning är både kvalitativa och kvantitativa metoder. De innefattar både intervjuer, observationer, granskning av dokument, statistik och enkäter. Kvalitativa intervjuer var vanligast.

Urval

Studien baseras på sex semistrukturerade intervjuer där två intervjuer är gjorda med respektive aktör. De arbetar i sex olika kommuner inom Stockholms län. Intervjupersonerna arbetar som rektorer, handläggare inom ett relationsvåldsteam samt barnsamordnare på kvinnojour.

För att hitta intervjupersoner har rektorer på skolor, relationsvåldshandläggare på socialtjänsten och personal på kvinnojouren kontaktats. Först etablerades mailkontakt, där ett informationsbrev

mailades ut (se bilaga 1). Personer som var intresserade av att delta tog kontakt via mail, där de fick vidare information om studiens upplägg och intervjuernas utformning. Totalt mailades 34 handläggare på socialtjänsten inom Stockholms län, av dessa mail kom nio mail inte fram till mottagaren. Två handläggare tackade nej till att delta i studien. Sammanlagt mailades 20 kvinnojourer inom Stockholms län, varav ett mail kom inte fram till mottagaren. Även 288 rektorer inom Stockholms län mailades, varav 30 mail kom inte fram till mottagaren. Totalt tackade tolv rektorer nej till att delta i studien.

Med hjälp av denna strategi kunde vi komma i kontakt med sex personer som ville delta i studien. Intervjuerna tog mellan 33 minuter och 50 minuter. Metoden för att hitta intervjupersoner utgick ifrån ett målstyrt urval, ett så kallat icke-sannolikhetsurval. Det betyder att intervjupersonerna har valts ut utifrån att de anses vara de som bäst skulle kunna svara på syftet med studien. Målstyrda urval är vanligt förekommande i kvalitativa studier, då de intervjupersoner som väljs ut vanligtvis förknippas med de forskningsfrågor som formulerats (Bryman, 2011:392).

Tillvägagångssätt

Samtliga intervjuer genomfördes av oss båda på intervjupersonernas arbetsplatser. Intervjupersonerna fick inte ta del av den redan färdigformulerade intervjuguiden, som vi använde oss av. Däremot informerades de om anonymisering, att intervjun skulle spelas in samt transkriberas. De fick även information om att de när som helst kunde avbryta intervjun och att de efteråt kunde höra av sig om de ville att hela eller delar av intervjun skulle uteslutas ur studien. Det var ingen som hörde av sig i efterhand.

Intervjuguiderna (se bilaga 2, 3 och 4) togs fram med inspiration från andra intervjuguides som använts i andra studier vid intervju med liknande aktörer. Därefter formulerades frågor, som avsåg att svara på studiens syfte och frågeställningar. Intervjuerna transkriberades i nära anslutning till när intervjun gjordes, för att kunna använda sig av minnet om det i inspelningen fanns otydligheter. Redan under transkriberingen kunde eventuella koder eller övergripande teman hittas som var relevanta för frågeställningarna. Metoden för bearbetning av transkriberingarna har varit en tematisk analysmetod och beskrivs närmare nedan.

Analysmetod

Empirin i denna studie analyseras med hjälp av tematisk analys. Enligt Braun och Clarke (2006:6) används tematisk analys för att identifiera, analysera och studera återkommande mönster i empirin. Metoden förutsätter att vi som forskare är aktiva och gör noggranna överväganden under processen, då empirin går igenom. Vi har kodat empirin främst utifrån centrala resultat. En sådan metod innebär en något mindre detaljerad kodning av empirin i stort och en mer detaljerad kodning gällande vissa specifika delar (Braun & Clarke, 2006:12). Braun och Clarke (2006:15) beskriver hur man ska utföra kodning vid en tematisk analys, där de delat upp kodningsprocessen i olika faser. Den första fasen handlar om att lära känna sitt material för att både få en bred och djupgående inblick i empirin (Braun & Clarke, 2006:16). Därav började vi med att läsa igenom de transkriberade materialen flera gånger för att bekanta oss med den empiri vi samlat in.

Nästa steg innebär enligt Braun och Clarke (2006:18) att koda. Det saknas dock en tydlig beskrivning av kodningsprocessen, vilket gjorde att vi valde att utgå från Charmaz (2006)

kodningsbeskrivning, trots att hennes kodningsmetod är skapad för Grounded theory. Braun och Clarke (2006:15) skriver att det finns likheter mellan tematisk analys och andra kvalitativa metoder, vilket vi tolkade som att vi kunde använda oss av delar av Grounded theory-kodning på vår tematiska kodning. Charmaz (2006:53) kodning, som innebär två olika faser har vi kodat vår empiri utifrån. Syftet med att koda i två olika faser är att materialet reduceras ner och känns inte lika oöverskådligt. Under den första fasen började vi med att koda sådant som vi upplevde handlade om samma sak i de transkriberade intervjuerna, kodningarna kunde då innebära både ord och meningar (Charmaz, 2006:53). Denna kodning är textnära och blir en slags komprimerad sammanfattning av texten. Efter att vi kodat i den inledande fasen så gick vi in i den andra fasen av kodningsprocessen. I denna fas använde vi oss endast av de koder som tagits fram i den första fasen. Sedan tog vi de koder som vi upplevde var mest intressanta utifrån tidigare forskning. Sedan kodade vi om koderna vi fått fram under den första fasen för att göra dem till kategorier. Efter detta sorterade vi in dessa kategorier i övergripande teman. När vi skapade dessa övergripande teman så var vi noggranna med att kontrollera att varje tema gick att återkoppla till tidigare forskning. I denna studie har analysen haft en abduktiv karaktär, där teori och empiri har studerats parallellt med varandra (Alvesson & Sköldberg, 2017:169).

Trovärdighet, pålitlighet och överförbarhet

Trovärdighet påverkas inom kvalitativ forskning av hur undersökningen genomförts, om man som forskare följer de regler som finns (Bryman, 2011:354). I denna studie har vi haft konkreta frågor som varit lätta för intervjupersonerna att förstå. Vi har inte stött på någon tveksamhet gällande innebörden av våra frågor under intervjuerna. Alltså tolkar vi detta som att vi haft konkreta frågor som inte gått att missuppfatta då vi fått svar på det vi frågat efter. Detta kan i sin tur tyckas öka trovärdigheten i denna studie.

Pålitlighet handlar inom kvalitativ forskning om att man säkerställer att det skapas en fullständig och tillgänglig redogörelse av alla faser av forskningsprocessen (Bryman, 2011:355). Vi har i och med detta försökt att så transparent som möjligt beskriva forskningsprocessen under rubriken ”Forskningsmetod” för att med hjälp av detta öka studiens pålitlighet.

Överförbarhet innebär att forskaren beskriver sina data tydligt, så kallade ”thick descriptions” för att den som läser ska förstå precis hur forskningen gått till. Det handlar om huruvida resultaten håller i en annan kontext, situation eller i samma kontext vid ett senare tillfälle. Med utgångspunkt i detta kan man bedöma hur pass överförbara de resultat man har är till en annan miljö (Bryman, 2011:355). I och med det snäva urvalet i denna studie så kan överförbarheten till andra kontexter inte tyckas vara stor.

Etiskt förhållningssätt

Innan och under arbetet med denna studie har Vetenskapsrådets (2002:5) forskningsetiska principer följts, för att säkerställa att studien genomförts på ett etiskt korrekt sätt. Dessa etiska principer är: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2002:7). För att få intervjupersoner till studien skickades en förfrågan ut till anställda inom relationsvårdsenheten på socialtjänsten, rektorer på skolor samt anställda på kvinnojourer. I förfrågan förklarades syftet med studien och tillvägagångssättet samt att rapporten kan komma att publiceras på Diva portalen. Deltagarna i studien hade i och med denna

förfrågan möjlighet att tacka ja eller nej till medverkan. Innan intervjuerna fick intervjupersonerna information om att de kunde avbryta sitt deltagande när de ville och att allt skulle anonymiseras. Intervjupersonerna fick även förfrågan om det var okej att spela in intervjun då detta sedan skulle transkriberas för att sedan raderas. I transkriberingarna har namn och arbetsplats samt andra känsliga uppgifter ändrats för att det ska bli svårare att söka vem som deltagit i studien. Det tydliggjordes även för intervjupersonerna att materialet inte används för annat än studien de deltog i och att allt material skulle slängas så fort studien blev klar.

Metoddiskussion

Kvalitativa forskningsintervjuer innehåller en maktobalans mellan intervjupersonen och forskaren, då forskaren har vetenskaplig kompetens och därför har maktövertaget (Kvale & Brinkmann, 2014:52). I vår studie upplevde vi denna maktobalans tvärtom, då intervjupersonerna var de som hade mer kunskap om ämnet. Vi ser dock inte det som något negativt, utan att det kan vara en fördel om intervjupersonen har maktövertaget då de kan känna trygghet i att de vet mest och inte blir ifrågasatta. Dock kan en begränsning med metoden vara att intervjupersonerna, som deltar eventuellt glömmar att delge viss information. I jämförelse med exempelvis enkäter då respondenten kan svara på en fråga, gå vidare till nästa och sedan gå tillbaka till en tidigare fråga och fortsätta svara om de kommit på någon ny information.

En begränsning kan även vara att forskaren har makten över intervjupersonernas utsagor, när intervjuerna är genomförda. Forskaren har då utrymme att tolka empirin på ett sätt som inte stämmer överens med det intervjupersonen menade. Intervjupersonen har ingen möjlighet att påverka det då de inte är medverkande i arbetets gång. Vidare begränsningar med studien är det faktum att metoden gav upphov till ett litet urval samt till ett geografiskt mycket selektivt urval och ger därför inga möjligheter till generalisering.

RESULTAT OCH ANALYS

I detta avsnitt presenteras studiens resultat samt analys av resultaten. Först presenteras en kort sammanfattning av den kontext intervjupersonerna arbetar i och som således är utgångspunkten för de svar resultaten grundar sig på. Sedan presenteras sju teman.

Beskrivning av intervjupersonerna

Kvinnojour 1

Kvinnojouren är en ideell förening som har två anställda och det finns plats för sju kvinnor med medföljande barn. Under 2017 har det totalt bott 32 barn i skolåldern på det skyddade boendet. Det finns också en öppenverksamhet dit personer kan söka sig för att få stöd och rådgivning när de är i eller har lämnat ett våldsamt förhållande. Verksamheten har volontärer som hjälper till med de boende på det skyddade boendet.

Kvinnojour 2

Kvinnojouren är en ideell förening och har tre och en halv anställda. På det skyddade boendet finns det plats för tre till fyra kvinnor och som mest åtta barn. Under 2017 har det skyddade boendet haft 11 barn i skolåldern. Verksamheten driver tre grenar: det skyddade boendet, öppen

verksamhet och opinionsbildning. Personer kan söka sig till öppenverksamheten för stöd och rådgivning. Det finns volontärer som hjälper de boende och som är kontaktpersoner till både placerade kvinnor och stödsökande kvinnor.

Handläggare 1

Handläggaren arbetar på socialtjänstens relationsvårdsenhet, som har ansvar för att utreda om någon behöver stöd utifrån sin våldsutsatthet, både kvinnor och män. Utifrån utredningarna kan handläggaren bevilja insatser som exempelvis placering på skyddat boende och stödkontakt. Under 2017 har enheten placerat 25 barn i skolåldern med en vårdnadshavare på ett skyddat boende.

Handläggare 2

Handläggaren arbetar på socialtjänstens relationsvårdsenhet. Även denna handläggare arbetar med att utreda en individs behov av insats utifrån sin våldsutsatthet. Exempel på insatser kan vara placering på skyddat boende, samtalsstöd och vägledning. Alla insatser är frivilliga för individerna. Under 2017 har enheten placerat 11 barn i skolålder på skyddat boende med en vårdnadshavare.

Skola 1

Rektorn arbetar nära elevhälsoteamet där alla särskilda insatser genomförs. Exempel på dessa insatser kan vara kuratorstöd och specialpedagogiska insatser. Rektorn har även hand om ärenden om kränkning, personalfrågor samt kontakt med nya elever och vårdnadshavare. Under 2017 har rektorn haft en familj med fyra barn i skolåldern som varit placerade på skyddat boende.

Skola 2

Rektorn har hand om det pedagogiska ledarskapet på skolan, har kontakt med lärarna och följer upp om det är någon elev som är i behov av särskilt stöd. Under 2017 har rektorn haft två ärenden med totalt fyra barn i skolåldern som varit placerade på skyddat boende.

Rutiner

Personalen på den första kvinnojouren beskrev att de inte har några systematiska rutiner kring arbetet med barnens skolgång. De anställda behöver därför ringa till skolor i närområdet för att se om det finns någon ledig plats för barnen som vistas på deras skyddade boende.

Den andra kvinnojourens personal beskrev att de har en samverkansrutin med kommunen. Innan rutinen tillkom beskrev personalen att de anställda ringde runt till skolor i närområdet för att hitta en ledig skolplats. De systematiska rutiner som finns i dagsläget tillkom genom ett långt påverkansarbete. Styrelsen och de anställda på kvinnojouren startade ett projekt inom kommunen för att uppmärksamma frågan om skolgång för barn på skyddat boende. I projektet fanns en projektledare som hade möten med personer inom kommunen för att se över vad kommunen kunde bidra med. I samband med riksdagsval skapades en kampanj för att uppmärksamma frågan nationellt. I kampanjen ställdes frågan ”tycker du att barn som bor på skyddat boende ska ha rätt till skolgång?” till politiker. De aktiva i kampanjen var även med i nyhetsinslag samt skrev debattartiklar. Allt detta tog omkring ett år att genomföra beskrev personalen. I rutinen står det beskrivet att de anställda på kvinnojouren vid behov av skolplats för placerade barn ska ta

kontakt med två förutbestämda handläggare i kommunen. De två handläggarna har två veckor på sig att kontakta de kommunala skolorna för att hitta en ledig skolplats.

Båda handläggarna på socialtjänsten beskrev att de inte har systematiska rutiner kring arbetet med barns skolgång när de vistas på skyddat boende. Deras fokus i arbetet ligger på kvinnorna och barnen är endast medföljande i insatsen menar handläggarna. Båda handläggarna betonade att de försöker tänka på skolfrågan vid placering. Detta genom att i största möjliga mån placera familjer med barn på ett skyddat boende som har rutiner kring att hitta skolplats till barnen. Ena handläggaren beskrev att några skyddade boenden i Stockholms stad har kontakt med lärarteamet som undervisar barn i grundskoleåldern som inte kan gå till skolan. Barnen i dessa skyddade boenden får skolundervisning en till två timmar varje dag då en pedagog från lärarteamet kommer till kvinnojouren. Den andra handläggaren var medveten om att socialtjänsten har ansvar över att barn på skyddade boendet får skolgång. Dock lägger de över ansvaret på kvinnojouren. Handläggaren beskrev att de kan skriva intyg till Stockholms stad om att barnet är i behov av att byta skola i samband med vistelse på ett skyddat boende.

Inga rutiner som är förankrade i verksamheten, det är inget som personalen vet om, utan det är något vi får individanpassa utifrån situationen. Så det finns inga fasta rutiner på hur det ser ut (Skola 1).

Rektorerna beskrev att de inte har några rutiner kring arbetet med barns skolgång när de vistas på skyddat boende. Som citatet ovan visar, beskrev en av rektorerna att om någon elev i skolan vistas på skyddat boende med en vårdnadshavare så individanpassas arbetet utifrån situationen. I ett fall beskrev rektorn att barnen kunde fortsätta gå till sin ordinarie skola då skolan gav en fokuserad insats i form av fler vuxna som tog hand om barnen. Den andra rektorn beskrev att de försöker ha tät kontakt med vårdnadshavaren till elever som är inskrivna i skolan och som är placerade på skyddat boende. Detta för att stötta familjen vid behov.

Analys av tema rutiner

Resultatet bekräftar den forskning som finns om ämnet. Handläggarna beskrev att ansvaret kring barns skolgång på skyddat boende läggs på de anställda på kvinnojouren. Socialstyrelsen (2013:41) beskriver att personalen på kvinnojourerna kan hjälpa vårdnadshavaren att kontakta vistelsekommunen för att se till att barnen får skolgång. Vi tolkar detta som att personalen på kvinnojouren har möjlighet att hjälpa till med skolfrågan, men har inte det yttersta ansvaret. Trots det kan vi i resultatet se att personalen på kvinnojourerna är de som i praktiken tar ett reellt ansvar samt att handläggarna medvetet skjuter ifrån sig ansvaret till personalen på kvinnojourerna.

Eriksson, Bruno och Näsman (2013:8) jämför ansvarsfördelningen i arbetet med barn som lever med missförhållanden i hemmet mellan England och Wales samt Sverige. Resultatet visar att England och Wales har en mycket mer utarbetad policy än Sverige kring ansvar och roller som de olika aktörerna som arbetar med dessa barn har. I vårt resultat kan vi se att det inom Stockholms län inte finns en utarbetad policy kring vem som har vilket ansvar. Problemet vi kan se är att kvinnojourerna är ideella föreningar med få anställda. Det innebär att de inte har tillräckligt med resurser som arbetet för att skapa rutiner kring skolgång kräver. Som vi också kan se tog arbetet

för att skapa systematiska rutiner för en kvinnojour upp emot ett år och beskrevs som mycket tidskrävande. Detta ska i dessa fall hinnas med parallellt med att driva resten av verksamheten. Att skolor inte har rutiner anser vi är problematiskt då det innebär att alla barn har olika förutsättningar att få stöd från sin ordinarie skola. Hur arbetet går till från barnens ordinarie skola beror på hur den skolan väljer att arbeta. Det anser vi inte är ett rättssäkert sätt att arbeta på.

Utbildningsförvaltningen i Stockholm har ett lärarteam som undervisar grundskoleelever som inte kan gå till skolan. Dessa lärare åker ut till eleverna och undervisar i kärnämnen engelska, svenska och matematik (Stockholms stad, 2015:27). En handläggare hade erfarenhet av detta lärarteam och beskrev att några kvinnojouren i Stockholm har kontakt med denna verksamhet. Det anser vi är positivt då barnen på skyddade boenden har möjlighet att få undervisning trots deras hotbild. Dock ser vi inte den undervisningen som en ersättning för skolgång utan endast som ett komplement. Detta av anledningen att barnen endast får undervisning i tre ämnen och därför missar de andra ämnena samt att de går miste om den sociala kontakten med andra skolbarn. Ett annat problem med lärarteamet är att de endast är aktiva inom Stockholms stad, vilket innebär att barn som placeras utanför kommungränsen inte kan få hjälp genom lärarteamet.

Hitta skolplats

Vi är ju lite maktlösa inför skolgången, vi har kontakt med flera skolor, vi jobbar hela tiden för att kunna ha platser [...] Ibland får vi in några barn i en skola i närheten men det är rätt mycket drivarbete och framförallt från oss. Men väldigt ofta får de ingen skolplats, skolorna har inga platser (Kvinnjour 1).

Citatet kommer från personalen på kvinnojouren som inte har rutiner kring arbetet med skolgång. De anställda upplevde att det är svårt att hitta skolplats för barnen som vistas på det skyddade boendet. De kunde inte ge ett direkt svar på hur lång tid det kan ta innan barnen får en skolplats då barnen i de flesta fall aldrig får någon skolplats. Den genomsnittliga längden på en placering brukar enligt personalen vara tre månader. Under den tiden försöker personalen, i den mån de hinner, hitta en skolplats.

Den andra kvinnojouren har i rutinen en tidsgräns på två veckor innan barnen ska bli tilldelade en skolplats. Personalen upplevde att två veckor kan vara en lång tid för ett barn utan undervisning och vänner. Vidare beskrev personalen att det kan uppstå problem vid skolbyte. Detta då den nya skolan alltid begär ut skolhälsojournaler samt lägesrapporter om hur barnen ligger till i ämnen. Barnens vårdnadshavare behöver begära ut detta då barnens placering annars kan komma att röjas om den nya skolan kontaktar den ordinarie skolan.

Ena handläggaren beskrev att det i vissa fall kan vara svårt att hitta skolplats till barnen, främst om de placeras i en annan kommun än den de är folkbokförda i. Anledningen beskrevs vara att kommunerna inte vill ta emot barn i sina skolor som inte tillhör kommunen. Ett sådant skolbyte måste ske i samråd mellan hemkommunen och vistelsekommunen och det har handläggaren inte varit med om. Handläggaren beskrev att de i vissa fall skriver uppdrag om vad personalen på kvinnojouren ska göra under tiden familjen är placerad. I uppdraget kan det skrivas att personalen är ansvarig för att ansöka om skolplats för barnen. Handläggaren menade att det i vissa fall inte tar mer än en månad att hitta skolplats, men att det är olika beroende på vilken kvinnojour familjen placeras hos. I en del fall har barnen aldrig fått en skolplats då det inte finns någon

samverkan mellan kvinnojouren och kommunen. Handläggaren uppfattar att det kan vara svårt att lösa skolfrågan då ett skolbyte innebär att det behöver inhämtas skolhälsojournaler och lägesrapporter.

Jag har inte haft så många barn som haft långa placeringar men ett ärende jag hade så var barnen utan skolgång fysiskt, alltså även om man får läxor till sig så är inte det samma sak, de var tre månader utan någon form av undervisning (Handläggare 1).

Den andra handläggaren beskrev att skolgången kan komma igång efter cirka en vecka i de fall som kvinnojouren har kontakt med lärarteamet. För de kvinnojourer som inte kontakt med lärarteamet är det svårt att få skolplatser. Har kvinnojouren inga rutiner är handläggarens erfarenhet att det kan ta upp till tre månader innan barnen får undervisning. I vissa fall hinner familjen flytta vidare till ett annat boende innan de får en skolplats. På det nya boendet börjar processen om från början vilket leder till att barnen går flera månader utan undervisning. Handläggaren menar att vårdnadshavaren kan driva på frågan om skolgång för barnen på egen hand genom att kontakta vistelsekommunen.

Ena rektorn beskrev att skolan har tagit emot elever som vistades på skyddat boende. Barnen kunde vara i skolan varje dag då den våldsutövande inte hade tillgång till uppgifter om vilken skola barnen fick undervisning på. Det löstes genom att eleverna inte officiellt skrevs in på skolan och om den våldsutövande ringde till skolan fanns barnen inte inskrivna i dokumentationssystemet. Detta gjordes för att barnens vistelseplats inte skulle röjas.

Den andra rektorn har ingen erfarenhet av att ta emot elever som varit placerade på skyddat boende men hade en tanke om hur det arbetet skulle gå till. Rektorn beskrev att de först behöver inhämta information om omständigheterna och sedan anpassa arbetet utifrån det. Det kunde vara allt från att inte skriva in eleven i dokumentationssystemet till att inte posta bilder av dessa barn på internet. Rektorn beskrev att det behövs göras en riskbedömning för att se hur skolan kan säkerställa barnens säkerhet.

Analys av tema hitta skolplats

Vi kan utifrån resultatet se att det kan vara svårt för personalen på kvinnojourerna att hitta skolplatser till barnen. Trots det så skriver handläggare in den uppgiften i uppdragsbeskrivningen som ges till personalen på kvinnojourerna vid placering. Detta skapar en frustration hos personalen på kvinnojourerna, som upplever att de är maktlösa i frågan om att lösa skolsituationen. Personalen tar kontakt med de skolor som finns i närheten, men upplever att det är svårt att hitta en ledig skolplats. Att ständigt vara på jakt efter en skolplats kan vara tidskrävande på bekostnad av organisationens huvudsakliga syfte, vilket är stöd och skydd för de som vistas på det skyddade boendet. I utvärderingen som Stockholms stad (2015:39) utförde på åtta kvinnojourer fastslogs det att det är kommunens ansvar att se till att barnen får skolgång när de vistas på skyddat boende. Personalen på kvinnojouren kan dock hjälpa till i frågan, men det är inte de som har huvudansvaret. Vår tolkning av detta är att personalen på kvinnojourerna hjälper till med att lösa skolfrågan i större utsträckning än de behöver. Enligt Socialstyrelsen (2013:41) har hemkommunen och vistelsekommunen ansvar för att lösa frågan kring skolgång för barn på

skyddat boende. Vi tolkar att socialtjänsten tar sitt ansvar främst genom att lägga över uppdraget på en annan aktör och därmed skjuta ansvaret ifrån sig.

Handläggarna menar även att vårdnadshavaren kan försöka lösa skolfrågan genom att kontakta vistelsekommunen. Vi anser att det kan bli svårt för vårdnadshavaren att ta det ansvaret i och med att denne med stor säkerhet är mitt uppe i en kris. Med detta menar vi inte att vårdnadshavaren aldrig har möjlighet att ta det ansvaret och lösa skolfrågan. Dock anser vi att det kan bli problematiskt att ha den inställningen utifrån vårdnadshavarens situation. Som vi tidigare nämnt kan personalen på det skyddade boendet hjälpa vårdnadshavaren att kontakta kommunen för att barnen ska få skolplats (Socialstyrelsen, 2013:41). Vi vill dock betona att vårdnadshavaren inte har ansvar för att lösa skolfrågan, utan det är socialnämnden som har det yttersta ansvaret för att lösa skolfrågan för barn som vistas på skyddat boende.

De rektorer som vi intervjuat menade att de på skolan har möjlighet att ta emot barn som vistas på skyddat boende med en vårdnadshavare. Trots detta upplever personalen på kvinnojourerna och handläggarna att det är svårt att hitta skolor som har lediga platser. Vår tolkning är att det inte finns någon vedertagen tradition hos skolorna att ta emot barn under en kort period som vistas på skyddat boende. Trots att vi lyckats hitta två skolor som är öppna för att eventuellt ta emot barn som vistas på skyddat boende, så innebär inte detta att det är den vanligaste attityden bland personal på skolor.

Hinder och möjligheter

Hinder – ordinarie skola

Hotet från, om det är en biologisk pappa [...] det kan ju vara hot om att de hämtas och förs ut ur landet, det kan vara hot om att de hämtas och inte lämnas tillbaks eller att de utsätts för någonting eller bara deras egen enorma skräck i att pappa ska komma till skolan, det är inte så ovanligt. Och inte våga stå emot och så skolan som inte har rätt om man har gemensam vårdnad, att man inte får säga att ”du är inte välkommen här”. Man hinner liksom inte lösa det, så det är väl hotet att de ska bli plockade från skolan och utsättas för något de inte vill (Kvinnojour 1).

Både personalen på kvinnojourerna och handläggarna är överens om att anledningen till att många av barnen inte kan gå till sin ordinarie skola vid vistelse på skyddat boende är hotbilden från den våldsutövande. Är den våldsutövande en vårdnadshavare till barnen har denne rätt att få veta all information om var barnen befinner sig, om det sker ett skolbyte och hämta barnen från skolan. Skolpersonalen har inte rätt att hindra en vårdnadshavare från att hämta sitt barn, trots att de har information om att familjen befinner sig på ett skyddat boende.

Dels för bedömningen blir också "ska barnet komma in i en helt ny skola, helt nya vänner under en period som man kanske vet är max två månader eller ska man då istället försöka samverka med skolan härifrån så de skickar material eller att man kan till exempel lösa det genom Skype eller så" att man kan tänka lite modernt. Jag tänker att det blir ännu mer jobbigt för barnen, dels ryckas loss från sitt sammanhang nu och sen komma till en helt ny miljö kortvarigt och sen är tanken kanske att de ska tillbaka hit (Handläggare 2).

Ena handläggaren beskrev att det ofta brukar vägas fördelar och nackdelar angående hur situationen blir för barnen om de byter skola under tiden för vistelsen på det skyddade boendet. I vissa fall visar det sig att barnen gynnas av att byta skola då handläggaren tidigt kan se att vistelsen på ett skyddat boende kommer pågå under en längre tid. I andra fall är inte hotbilden så stor eller så vet handläggaren tidigt att det kommer bli en kortvarig vistelse på det skyddade boendet. Vid sådana fall försöker handläggaren komma fram till en lösning med barnens ordinarie skola som gynnar barnen och därav undviker ett skolbyte. Det görs för att barnen ska få ha kvar kontakten med vuxna som de känner och då undvika en stor omställning för barnen.

Rektorerna har ingen uppfattning om vilka hinder som finns för att barnen ska kunna gå till sin ordinarie skola. Ena rektorn menade att det är bra om barnen slipper byta skola då den ordinarie skolan är deras trygghet. Barnen är redan i en utsatt situation och det bör undvikas att de behöver skapa nya relationer under perioden då de vistas på skyddat boende. Anledningen till det är att deras energi bör gå åt att leka och må så bra de kan med tanke på omständigheterna. Vidare menar rektorn att det mer är en risk än en möjlighet i situationer där barnen behöver byta skola, eftersom barnen då riskerar att hamna efter i undervisningen och sociala relationer.

Möjligheter – ordinarie skola

Personalen på den kvinnojour som har en samverkansrutin för att hitta skolplats till barnen, beskrev att det teoretiskt kan finnas de barn som kan gå till sin ordinarie skola. Personalen beskrev dock att det vid placering på det skyddade boendet görs en bedömning av handläggare om att familjen behöver skydd. Det behovet av skydd går inte ihop med att barnen fortsätter gå till sin ordinarie skola. Personalen menade att det starkt avråds och att de inte skulle ta emot en placering där barnen ska gå till sin ordinarie skola. Skälet är att den placerade vårdnadshavaren kommer att hämta och lämna barnen där varje dag och det skyddade boendets adress kan röjas om de blir förföljda.

På den andra kvinnojouren beskrev personalen att en möjlighet för att barnen ska kunna fortsätta gå till sin ordinarie skola är om den våldsutövande inte är vårdnadshavare till barnen. Den våldsutövande har då inte rätt att hämta barnen på skolan. Dock finns det som tidigare nämnt stor möjlighet för barnen att bli förföljda om den våldsutövande har vetskap om vilken skola barnen är inskrivna i. En annan möjlighet är om den våldsutövande får ett interimistiskt beslut om att denne inte får hämta barnen i skolan i väntan på att vårdnadstvisten är klar.

Handläggarna menar att barnen sällan kan fortsätta gå till sin ordinarie skola när de vistas på ett skyddat boende. Barnen kan gå kvar på sin ordinarie skola i de fall som den våldsutövande inte känner till vilken skola barnen går på. Ofta så vet dock den våldsutövande det och därför behöver barnen byta skola. Ena handläggaren beskrev att det går att ansöka om skolskjuts och att det varit en möjliggörande faktor för att barnen kunnat gå på sin ordinarie skola. Att få skolskjuts beskrivs av handläggaren som mycket svårt. Det är endast barn med speciella behov, exempelvis fysiska funktionsnedsättningar som får skolskjuts beviljat. Enbart säkerhetsskäl är inte tillräckligt för att barnen ska bli beviljade skolskjuts i Stockholms stad.

Den andra föräldern hade inte rätt att komma och hämta barnen och skulle det vara så att den föräldern dök upp så skulle den personen kontakta skolledningen som då skulle ta samtalet. Personalen fick inte gå i konfrontation med föräldern utan hänvisa till skolledningen (Skola 1).

Citatet ovan kommer från en av rektorerna som beskrev hur ledningen på skolan arbetat för att barn som var inskrivna på skolan skulle kunna fortsätta gå dit trots en placering på skyddat boende. Rektorn beskrev att skolan hade ett stort elevhälsoteam som var involverade i ärendet och kunde skapa en trygghet för barnen. Det var många vuxna som fokuserade på barnen när de befann sig i skolan.

Vi höll barnen inne under en period och vi har alltid vuxna i närheten då av de här barnen så att vi har koll, vi har koll också att det inte finns obehöriga som vistas på området, vi har ju alltid ganska gott om vakter ute med barnen och sådär [...] Kommer det någon och vill aktivt ta ett barn så är det väldigt svårt att hindra, för vi kan inte riskera säkerheten för personalen heller liksom. Men vi gör vad vi kan, att vi har hållit dem undan eller vi har haft, vi har två gårdar och kan man också vara på baksidan som är mer skyddad och enklare att hålla uppsikt över (Skola 2).

Den andra rektorn beskrev i citatet hur arbetet genomfördes för att skydda barn som vistades på skyddat boende och fortsatte få undervisning på sin ordinarie skola. Det beskrevs även hur arbetet gick till om den våldsutövande vårdnadshavaren skulle komma till skolan. Rektorn menar att en möjliggörande faktor för att barnen skulle kunna gå kvar på sin ordinarie skola är att de blev beviljade skolskjuts. Att barnen blir beviljade skolskjuts är det viktigaste för att barnen ska kunna fortsätta komma till sin ordinarie skola trots vistelse på skyddat boende.

Hinder – ny skola

Personalen på en kvinnojour berättade att de ofta får svar från skolorna att de inte har lediga skolplatser. Personalen förstår att det i vissa fall kan vara fullt på skolorna, men upplever att det mestadels handlar om att skolorna känner att ärendet är för krångligt. Skolpersonalen har även attityden att de inte vill ta emot barnen eftersom de anser att det inte är bra för barnen att gå i en ny skola en kort period. Det håller inte personalen på kvinnojouren med om då barnen behöver gå i skolan istället för att gå som ”djur i bur” i en lägenhet med en mamma som är ledsen och upprörd. Personalen beskrev att de uppfattar skolans svar som en bortförklaring för att slippa ta emot barn som kan innebära extra arbete för skolpersonalen.

På den kvinnojour som har rutiner för skolgång upplever personalen att det utan rutiner kan vara problematiskt att hitta skolplats. Kvinnojoursrörelsen är i underläge i förhållande till skolan på så sätt att skolorna har möjlighet att säga ja eller nej till att ta emot ett barn. Personalen på kvinnojouren behöver i de fall som det inte finns rutiner, ”sälja in” barnen och deras behov av att byta skola.

En handläggare beskrev att ett hinder är att skolor är noga med att båda vårdnadshavarna ska skriva på papper om ett skolbyte. I dessa fall kan inte barnen byta skola eftersom den våldsutövande vårdnadshavaren då skulle få reda på var familjen befinner sig och vilken skola barnen planeras att börja i. Ett annat hinder för att barnen ska kunna byta skola är om en familj

placeras på ett skyddat boende utanför sin kommungräns. I dessa fall beskriver handläggaren att det ofta uppstår problem med hur betalningen ska gå till och vem som ska stå för kostnaden.

Ja alltså min uppfattning är att det är en trög process och att alla inte heller är helt samarbetsvilliga till en tillfällig placering av ett barn för man vet inte hur länge det barnet kommer gå där så det blir liksom mer jobb än vad det kanske gynnar skolan eller den klassen som får en ny elev (Handläggare 2).

Ovan är ett citat från den andra handläggaren som menar att det är svårt att hitta skolor som är samarbetsvilliga till en tillfällig placering av ett barn, då det inte finns något slutdatum. Ett annat hinder är om den våldsutövande är en vårdnadshavare till barnen. I dessa fall har den våldsutövande rätt att få vetskap om ett skolbyte och skolbytet kan därför inte genomföras av säkerhetsskäl för familjen.

Ena rektorn ser hinder med ett skolbyte ur barnens perspektiv. Rektorn beskriver att ett skolbyte kan påverka barnen negativt då deras trygghet hos vänner och lärare försvinner. Barnen kommer in i en ny gemenskap och träffar nya lärare som inte vet om deras styrkor och svagheter när det gäller skolarbetet. Barnen riskerar att bli inaktiva i undervisningen och hamna efter om de kommer in mitt i en termin när de andra barnen redan läst ett ämne.

Den andra rektorn ser inga hinder, utan anser att om barnen får skolskjuts behöver de inte byta skola. Rektorn menar att barnen behöver en trygg lösning på att ta sig till och från skolan och att det som hindrar barnen från skolundervisning är transporter mellan det skyddade boendet och skolan.

Möjligheter – ny skola

Personalen på den kvinnojour som inte har systematiska rutiner beskrev att den enda möjligheten de har för att barnen ska få skolplats är om skolorna svarar att de har plats. Annars kan inte personalen göra något. Arbetet kan bli bättre och snabbare om man har fler anställda och om kvinnojouren är en större förening. Personalen hade erfarenhet av att arbeta på en större kvinnojour där en anställd hade som arbetsuppgift att ringa runt till skolor i kommunen för att skapa en samverkan.

Det går och vi upplever också att våra kompisar på kommunen, som vi säger, dels gör de det jättesnabbt så det kan inte vara ett jättestort problem att hitta platser om man har mandatet att säga "har ni plats så kommer barnen" (Kvinnojour 2).

På den kvinnojour som har systematiska rutiner beskrev personalen att rutinen bidrog till större möjligheter att få skolplats för barnen. Personalen behöver inte längre be skolorna om att ta emot ett barn utan att de med stöd av rutinen har mandat att placera barnen på en skola som har en ledig plats. Skolpersonalen har därför inte möjlighet att säga nej till att ta emot ett barn om de har en ledig skolplats.

Och för att vi lägger så mycket i våra uppdragsbeskrivningar på kvinnojourerna och då är det verkligen engagemanget och vad de tänker är viktigast [...] Så det tänker jag är en stor faktor till det, kvinnojourerna, att de gör ett väldigt bra jobb (Handläggare 1).

Citatet ovan kommer från en handläggare. Båda handläggarna beskrev att möjligheten för att barnen ska få skolgång är ett resultat av det arbete som kvinnojourerna genomfört. Handläggarna menar att om arbetet resulterat i fungerande rutiner så är det lätt att få plats på en ny skola. Om personalen på kvinnojourerna inte har drivit skolfrågan i sin kommun kan det vara svårt att få en skolplats för barnen.

Båda rektorerna uppger att de inte har någon vetskap om vilka möjligheter det finns för barn på skyddade boenden att få skolplats på en ny skola. Anledningen till det är att det inte ingår i deras arbetsuppgifter.

Analys av tema hinder och möjligheter

Utifrån resultatet kan vi se att aktörerna har olika perspektiv och synsätt i frågan. Skolan lägger stor vikt vid trygghetsperspektiv, att barnen ska behålla sin trygga punkt med vänner och lärare som de känner. Personal på socialtjänsten och kvinnojourer tänker mer utifrån ett säkerhetsperspektiv. Vi kan se att ingen aktör tar in samtliga perspektiv när de resonerar kring skolfrågan för barn på skyddat boende. Både rektorerna och ena handläggaren beskrev att de resonerar utifrån barnens bästa när det handlar om ett skolbyte. Går det att lösa skolfrågan utan ett skolbyte är det att föredra menade de. Det beskrivs även i en utvärdering som genomfördes på skyddade boenden. Resultatet visade att personal ansåg att det var svårt att hitta skolplats då det handlade om en kort period och att barnen sedan skulle brytas upp från den skolan igen (Stockholms stad, 2015:26).

Vi anser att det är en bra utgångspunkt att hitta alternativa lösningar så barnen slipper ett skolbyte. När ett skolbyte dock är det enda alternativet utifrån ett säkerhetsperspektiv, så ställer vi oss frågan om det är bättre för barnen att vara hemma tre månader eller att få vara på en ny skola? I en studie som Överlien (2011:472) genomfört bland barn som vistas på skyddat boende uttrycker barnen en saknad efter ”det vanliga livet”. De saknar att gå till skolan och träffa vänner. Detta tänker vi bör tas hänsyn till i ett övervägande om skolbyte. Höjer och Johansson (2013:23) beskriver att skolan kan skapa en känsla av normalitet för barn som lever i en kaotisk familjesituation. Skolan beskrivs kunna utgöra en strukturerad och trygg plats för dessa barn. Med stöd av den tidigare forskning kan vi se att skolan är en viktig plats för barn som vistas på skyddat boende då det är en turbulent tid i barnens liv. Svaren från skolorna om att det inte är nödvändigt med en kortvarig skolplacering, kan tyckas vara problematisk om vi ser till forskningen. Trots att det inte är barnens ordinarie skola kan rutinerna och klasskompisarna skapa en känsla av normalitet även om det kan ta tid för barnen att lära känna sina nya klasskompisar.

En möjlighet för att barnen ska kunna gå till sin ordinarie skola när de vistas på skyddat boende, beskrivs vara att den våldsutövande inte är vårdnadshavare till barnen. I dessa fall har inte den våldsutövande rätten att hämta barnen från skolan. Om den våldsutövande är vårdnadshavare till barnen har denne rätt att hämta barnen på skolan och skapar därför ett hinder för att barnen ska kunna gå till sin ordinarie skola. De rektorer som medverkar i studien beskrev att skolan har strategier för hur de skulle motverka att en våldsutövande vårdnadshavare hämtar barnen. Det är dock ett eget val av skolledning att hantera situationen så, då de inte enligt lag har skyldighet att

agera på det sättet. Brunnberg och Åsbrink (2012:8) beskriver att en anledning till att barn som vistas på skyddat boende inte kan gå till sin ordinarie skola är hot om kidnappning. Detta var en anledning som samtliga aktörer benämnde och resonerade kring. Hotet från den våldsutövande är den främsta anledningen till att barnen inte kan gå till sin ordinarie skola när de befinner sig på ett skyddat boende. Vår tanke kring det är att skolorna uppvisar en grundläggande kunskap kring hur de kan arbeta för att barnen ska kunna vistas på sin ordinarie skola trots hot från den våldsutövande. Även om hotet är en stor anledning till att barnen inte kan gå till sin ordinarie skola så finns det strategier för hur det kan lösas om aktörerna har viljan att aktivt arbeta med frågan.

En rektor beskrev att en lösning för att barnen skulle ha möjlighet att gå på sin ordinarie skola var att de fick skolskjuts. I det fall som barn hade blivit beviljade skolskjuts som åkte från det skyddade boendet till skolan, menade rektorn att barnen var trygga i skolan. Det var vägen till och från skolan som kunde vara problematisk och utgöra risker. Rektorn beskrev att skolskjutsen åkte andra vägar för att ingen skulle se var slutdestinationen var. Vår tanke kring detta är att det kan vara positivt att barnen blir beviljade skolskjuts, men endast om det är en låg hotbild. Det finns annars en risk för att den våldsutövande står utanför skolan och följer efter skolskjutsen. Om det sker skulle det innebära att den våldsutövande ser var barnen går av och det skyddade boendet röjs. Vi anser att det innebär att skolskjuts inte är en lösning som kan användas i de fall där hotbilden är stor. Det beskrev även en handläggare när denne pratade om att barnen kan bli förföljda från skolan till det skyddade boendet. Handläggaren beskrev även att det är svårt att bli beviljad skolskjuts och att endast säkerhetsskäl inte är en tillräcklig anledning för att få skolskjuts beviljat.

Kontakt mellan aktörer

Personalen på den kvinnojour som inte har systematiska rutiner kring skolgång, beskrev att de inte har kontakt med någon annan aktör än socialtjänsten. De kontakterna sker endast med handläggaren som placerat familjen på det skyddade boendet. De har ingen kontakt med barnens ordinarie skola om det inte är speciella fall som exempelvis när vårdnadshavaren ber om att personalen ska kontakta skolan. Personalen menar att det är de som arbetar på socialtjänsten som har ansvaret för kontakt med barnens ordinarie skola. Den kontakt som personalen på kvinnojouren har med skolvärlden sker med den nya skolan som barnen börjar i. Det etableras en kontakt för att få en skolplats samt meddela skolan om barnens situation. Dock har de ingen regelbunden kontakt med skolpersonalen när barnen börjat studera vid skolan.

På den kvinnojour som har en systematisk rutin kring arbetet med skolgång beskrev personalen att de inte har kontakt med barnens ordinarie skola. Det beskrivs vara ett medvetet val då personalen vill hålla den nya skolans namn hemligt för den ordinarie skolan. Om det behöver begäras ut uppgifter om barnen från den ordinarie skolan är det vårdnadshavaren som får ringa till skolan. Anledningen till det är för att inte området där det skyddade boende på något sätt ska röjas. Det är handläggare på kommunen som har den övriga kontakten med barnens ordinarie skola och familjens hemkommun för att lösa det administrativa, exempelvis flytt av skolpeng. Personalen på kvinnojouren beskrev att de är med på ett uppstartsmöte på den nya skolan för att vara en kontaktperson mellan familjen och skolan. Det beskrevs, som i stycket ovan, att personalen har kontakt med socialtjänsten som placerar familjen men ingen kontakt med övriga

aktörer. Kontakten med socialtjänsten ser ut som så att det är avstämningsmöten var sjätte vecka samt telefonkontakt för att följa upp familjen.

Ena handläggaren beskrev att de har mycket samarbete med handläggare på barnenheten när en vårdnadshavare placeras på skyddat boende med barn. I dessa fall är det barnenhetens ansvar att ha kontakt med barnens ordinarie skola. Handläggaren berättade att barnhandläggarna i vissa fall har kontakt med barnens ordinarie skola när familjen varit placerad en period. Dock är arbetet inte upparbetat i systematiska rutiner men kontakten mellan barnhandläggare och ordinarie skolan kan ske. Vid ett fall har handläggaren haft kontakt med ett barns ordinarie skola när de i ett tidigt skede visste att det skulle bli en kortvarig placering. Anledningen till kontakten var att det skulle undvikas att barnen behövde börja på en ny skola under en kort period. Vid placeringar har handläggaren kontakt med personalen på kvinnojouren och den våldsutsatta vårdnadshavaren för att följa upp placeringen. Den kontakten sker via telefon och besök på det skyddade boendet. Vid besök kan handläggarna ibland möta barnen men deras fokus är vårdnadshavaren då barnen endast är medföljande. Det sker ingen kontakt med vistelsekommunen för att lösa skolfrågan.

Nej vi brukar inte ha kontakt med barnets ordinarie skola. Det lägger vi också ofta på kvinnojouren, gör vi. Att om de till exempel har någon pedagog, då pratar pedagogen som är där med rektorn på barnets skola så kommer de överens om till exempel vilka läxor eller vad de läser för någonting just nu (Handläggare 1).

Citatet ovan kommer från den andra handläggaren. Det beskrevs att det inte sker någon kontakt mellan socialtjänsten och barnens ordinarie skola. Ansvaret för den kontakten läggs över på personalen på kvinnojouren. I de fall som kvinnojourer har en anställd pedagog är handläggarens erfarenhet att pedagogen har kontakt med barnens ordinarie skola. Handläggaren har som beskrivs i ovanstående stycke, kontakt med barnenheten när en vårdnadshavare har barn med sig till ett skyddat boende. Samverkan med barnenheten kan fungera olika bra, deras fokus i arbetet skiljer sig åt då barnenheten arbetar familjeorienterat och fokus ligger på att återförening familjen. Handläggare på relationsvårdsenheten arbetar med fokus på att de våldsutsatta inte ska utsättas för våld igen och ge dem bra förutsättningar att skapa ett nytt liv utan den våldsutövande. Kontakten mellan handläggaren och personalen på kvinnojouren skedde genom telefonkontakt och möten på kvinnojouren. De har möten på kvinnojouren för att träffa vårdnadshavaren och barnen hamnar i skymundan då de endast är medföljande till vårdnadshavaren. Utifrån handläggarens erfarenhet har det varit få ärenden där det varit en kontakt med vistelsekommunen då familjer ofta placeras inom Stockholms stad och därför behåller samma hemkommun. I dessa fall behöver inte skolpengen flyttas till en annan kommun och arbetet kan fortsätta som innan med familjen. Handläggaren beskrev dock att denne arbetade med en familj som placerades utanför Stockholms stad och då blev det besvär med hur skolpengen skulle fördelas.

Det var föräldern som hade sagt att de blev placerade. Det var inte socialtjänsten. Ganska omgående kom hon och berättade. Framförallt var det att pappan inte fick hämta som var viktigast att det förankrades i verksamheten. Och då är det återigen att vi får information från en förälder, vi måste verifiera det här, stämmer det? För det är inte tillförlitligt att det inte är påhittat, så där behöver vi ha kontakt med socialtjänsten om det är så att det finns ett tillfälligt beslut (Skola 1).

Ena rektorn beskrev, i citatet ovan, att de hade kontakt med en handläggare på socialtjänsten innan en familj blev placerade på ett skyddat boende. Anledningen till att den kontakten upprättats var för att skolan upplevt oro för barnen. Dock blev inte skolpersonalen kontaktad av socialtjänsten när familjen väl blev placerad. Det var istället den våldsutsatta vårdnadshavaren som kontaktade skolan och meddelade att de befann sig på ett skyddat boende. I det fallet beskrev rektorn att skolan behövde kontakta socialtjänsten för att veta om den information de fått stämde, för att i sin tur kunna utföra sitt arbete regelrätt. Det hade underlättat om handläggaren på socialtjänsten som tidigare haft kontakt med skolpersonalen själv hade meddelat placeringsbeslutet för att slippa att skolan fick en andrahandsinformation. Det skedde ingen kontakt mellan skolan och kvinnojouren beskrev rektorn, det enda skolpersonalen visste var att familjen var placerad.

Den andra rektorn beskrev att de inte hade kontakt med personalen på kvinnojouren när barn som var inskrivna på skolan vistades på skyddat boende. Istället var det en kontaktperson till familjen som hade kontakt med skolpersonalen. Kontaktpersonen var även den som meddelade att familjen placerats på skyddat boende. Skolan hade ingen kontakt med vistelsekommunen när familjen placerades för att lösa skolfrågan. Det löstes internt med hjälp av att barnen blev beviljade skolskjuts. Det beskrevs av rektorn att de inte har som rutin att ta kontakt med socialtjänsten när en familj placeras på skyddat boende. Därför hade de ingen kontakt med socialtjänsten när barnen befann sig på skyddat boende.

Analys av tema kontakt mellan aktörer

Vi kan se att aktörerna väljer att ha kontakt med varandra, om de ser att det är relevant för placeringen. Socialtjänsten är beställare och kvinnojouren utförare av en insats som socialtjänsten beviljat, i detta fall placering på grund av hotbilden mot familjen. Av den anledningen har socialtjänsten och kvinnojouren regelbunden kontakt. Det sker dock sällan kontakt mellan dessa två aktörer och skolan när en familj placeras. Anledningen till det tolkar vi är för att skolan inte har en aktiv roll i placeringen som beställare eller utförare. Den kontakten prioriteras inte av socialtjänsten utan de lägger över ansvaret på personalen på kvinnojouren som beskriver att de inte har kontakt med barnens ordinarie skola utifrån säkerhetssynpunkt. Detta kan vi tydligt se i det ärende som rektorn beskrev där skola och socialtjänst haft kontakt tidigare då skolan uttryckt oro för barnen. Trots denna tidigare etablerade kontakt meddelade inte socialtjänsten skolpersonalen att familjen blivit placerad på skyddat boende. Det var den våldsutsatta vårdnadshavaren som fick meddela skolan för att det skulle påbörjas ett arbete kring barnens fortsatta skolgång. Att en eller flera aktörer väljer att inte ha någon kontakt med övriga aktörer kan leda till en stor brist i arbetet med barnens skolgång. Handläggarna menar att det är personalen på kvinnojouren som ska kontakta skolan, medan personalen på kvinnojouren inte har möjlighet på grund av resursbrist eller säkerhetsskäl. Att inte alla aktörer pratar med varandra och kartlägger vem som ska göra vad bidrar till att mycket av arbetet faller mellan stolarna för att aktörerna tror att någon annan har utfört arbetsuppgiften.

Bristerna i kontakten mellan skolpersonal och handläggare på socialtjänsten beskriver även Eriksson, Bruno och Näsman (2013:83) i sin studie. De fann att det är viktigt för barn som lever med våld i hemmet att skolpersonal och handläggare samverkar. Om handläggare och skolpersonal inte har god kommunikation riskerar skolpersonalen att gå miste om viktig information kring barnen. Studien visar att 80 procent av skolpersonalen som deltog ansåg att de

inte får tillräcklig information av handläggare om vad som beslutas kring ett barn. Om en situation för barnet ändras visade det sig att det är den placerade vårdnadshavaren som meddelar skolpersonalen. Vi kan se utifrån både vårt resultat och Eriksson, Bruno och Näsmans (2013:83) studie att kommunikationen mellan skolpersonal och handläggare är viktig när det handlar om barn som lever med våld i hemmet. Att den kommunikationen inte sker anser vi är problematiskt då det innebär att personal på skolan som skulle kunna stötta barnet inte har någon information om situationen.

Handläggare tenderar att lägga över ansvaret om att ha kontakt med barnets ordinarie skola på personalen på kvinnojouren. Det kan vi se blir en svårighet då personal på kvinnojourerna beskriver att de inte vill ta kontakt med ordinarie skolan för att undvika att familjens placering röjs. En lösning på hur kontakten med barnets ordinarie skola ska ske är om kvinnojouren har en anställd pedagog som ansvarar för det. Vår fundering blir dock vad som händer om kvinnojouren inte har någon pedagog som tar det ansvaret? Det kan bli problem om en kvinnojour inte har en anställd som kan genomföra den arbetsuppgiften. I de fall uteblir kontakten med barnens ordinarie skola vilket kan leda till att barnens tidigare skolresultat inte tas med till den eventuella nya skolan. Information om barnens tidigare prestationer försvinner då mellan två olika skolor och den nya skolan måste skapa en ny uppfattning om barnet, vilket kan ta tid. Det kan exempelvis handla om information om vilken lärobok som barnet använt sig av i skolan, hur långt barnet kommit i boken eller information om att barnet har lässvårigheter. Dessa barn får då inte samma förutsättningar som alla andra barn i skolan.

En rektor beskrev i resultatet att de hade kontakt med handläggare innan familjen blev placerad. I och med det hade skolpersonalen vetskap om barnens situation. Vår tanke kring det är om skolan hade fått någon information av socialtjänsten om barnens hemsituation överhuvudtaget, om det inte hade funnits en etablerad kontakt innan familjen placerades. Som tidigare nämnts var det vårdnadshavaren till dessa barn som meddelade skolan att de placerats på skyddat boende. Trots att det fanns en kontakt mellan skolpersonal och handläggare meddelades inte skolan om beslutet att placera familjen på skyddat boende. Vi tolkar det som att handläggaren inte såg relationen mellan socialtjänsten och skolpersonalen som tillräckligt viktig för att meddela ett sådant beslut. Då kontakten med ordinarie skolan inte var en viktig del av arbetet med placeringen kunde handläggaren då lägga det åt sidan och göra annat som kunde vara viktigare.

Brister i ansvarsfördelningen

Ibland får vi in några barn i en skola i närheten men det är rätt mycket drivarbete och framförallt från oss så är de det. Jag är inte säker på att det är där det ska ligga (Kvinnjour 1).

Personalen på en kvinnojour beskrev att arbetet med att hitta en skolplats för barnen är betungande och tar mycket tid. Personalen ifrågasätter om det är deras uppgift att genomföra detta arbete eller om det är någon annan aktör som har huvudansvaret.

Det förstår jag att man jobbar så att man försöker mjölka så mycket som möjligt för att resurserna är väldigt knappa. Så det är svårt att peka ut liksom enstaka socialsekreterare som

”bad guys” det handlar inte om det, jag förstår att de dels försöker överleva själva men också skapa det bästa för sina klienter. Det är systemet som inte håller (Kvinnojour 2).

Personalen på den andra kvinnojouren upplevde att mycket av arbetet läggs över på dem av handläggare på socialtjänsten, både avseende skolfrågan och andra frågor. Personalen beskrev ett ärende där handläggaren uppmanade personalen att hjälpa en kvinna att söka bostad. När personalen svarade att de hade begränsade möjligheter för det, svarade handläggaren att de hade en person inom socialtjänsten som hjälpte klienter med att söka bostad. Det behöver vara en väldigt tydlig gräns gentemot handläggaren på socialtjänsten om vad som ingår i uppdraget och inte. Anledningen till det är att handläggare annars lägger över mycket av sitt eget ansvar på kvinnojourens personal.

Sen försöker vi alltid följa upp när vi har placeringar att se, alltså det är någonstans vår arbetsuppgift också och försöka få in barnen i skolan eller vi lägger över det på kvinnojouren att se till så att barnen får börja på skola eller förskola. Så det är väl så (Handläggare 1).

Citatet ovan är från en handläggare på socialtjänsten som beskrev att denne är medveten om det ansvar som handläggare har vad gäller att hitta skolplats för barn på skyddat boende. Ansvaret läggs dock över på kvinnojourens personal som då försöker lösa skolfrågan. Den andra handläggaren beskrev att personalen på kvinnojouren ska genomföra arbetet med skolfrågan och därför arbetar således inte handläggaren själv med frågan.

Dessutom har de ju som sagt skolplikt, vilket jag har förstått att skolan har skyldighet att skicka hemundervisning till barn som inte kan gå. Det har jag nästan aldrig varit med om (Kvinnojour 1).

Ovanstående citat är från personal på en kvinnojour som diskuterar skolans roll. Personalen menar att denne inte varit med om att barnens ordinarie skola skickar ut uppgifter till barnen. Inte heller har det skett att skolpersonal kommit till boendet för att ha undervisning. En av rektorerna menar att det behövs undervisande lärare som gör en bedömning för att barnen ska få betyg. I de fall som barn befinner sig på skyddat boende behöver skolan avsätta en lärare för att genomföra undervisningen. Rektorn menade att det är skolans skyldighet att skicka ut en lärare till det skyddade boendet för undervisning, eftersom det inte är undervisning att sätta ihop uppgifter och skicka dessa till barnen. I en sådan situation skulle skolan se över vilken lärare eller annan personal på skolan som barnen hade bäst kontakt med och då försöka hitta möjlighet för den personen att undervisa barnen.

Den andra rektorn beskrev att de i ett fall när en familj placerades på skyddat boende, skickade uppgiftspaket till det skyddade boendet. Det gjordes för att för att uppfylla barnets rätt till skolgång och kunna studera självständigt. Uppgiftspaketet innehöll information om var resten av klassen befann sig i de olika läroböckerna för att barnen skulle kunna läsa hemma och ligga i fas med klassen. Rektorn beskrev även att lärarna på skolan hade kontakt med familjen under tiden de befann sig på det skyddade boendet. Skolan har dock inte möjlighet att skicka ut en lärare till det skyddade boendet, utan ansåg att det var kommunens ansvar att ordna en lärare som åkte dit för att undervisa barnen.

Analys av tema brister i ansvarsfördelningen

Socialnämnden har ansvar för att se till så att barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende får tillgång till skola. Det är barnets hemkommun som ansvarar för barnets utbildning, men kan komma överens med vistelsekommunen om att skolgången ska fortsätta i den kommun där det skyddade boendet finns (Socialstyrelsen, 2013:41). Resultatet i vår studie visar att ansvaret flyttas över från socialtjänsten till personalen på kvinnojourerna. Ena handläggaren på socialtjänsten beskrev att denne var medveten om att de på socialtjänsten har ansvaret, men att de brukar skjuta över ansvaret till personalen på kvinnojouren. Personalen på båda kvinnojourerna beskrev att de märkte av att ansvaret för att hitta skolplats blev deras och ifrågasatte om det var deras ansvar. Vi kan i och med detta se att ansvaret flyttas mellan olika aktörer och att de som har ansvaret lägger över det på någon annan. Det kan tyckas problematiskt och icke rättssäkert av en myndighet att ge över ett så pass viktigt ansvar som skolgången ju för dessa barn är, till en organisation som är ideell. Visserligen så visar resultaten i denna studie på att det ibland kan fungera, men studien visar även på att det inte fungerar. Då är det viktigt att veta vems ansvar det i grunden är för att kunna få arbetet att fungera på ett korrekt sätt.

Rektorerna som medverkar i studien genomför arbetet på olika sätt. En av dem beskrev att de skickade ut en lärare till det skyddade boendet, medan den andra rektorn uppgav att skolan skickade ett uppgiftspaket. Detta tyder på att olika skolor har olika åsikter om hur arbetet med att stötta barnen och uppfylla skolans utbildningsansvar ska genomföras.

Aktörernas syn på konsekvenser av utebliven skolgång

Det är ju deras vardag, skolan är ju för de här barnen ofta deras enda fristad också. Det är där det funkar och det är där det inte bråkas och slåss och det är där man är lite trygg. Så det är en särskild förlust för dem, faktiskt. Hela deras vanliga liv bryts ju sönder, hela deras vardag, all struktur som är så skitviktig också för små ungar bara slås sönder och ingen kan riktigt förklara (Kvinnjour 1).

I citatet beskrev personalen på en kvinnojour att skolan är barnens fristad och trygghet. När de förflyttas till ett skyddat boende dras de upp från all trygghet som de tidigare haft och behöver därför skolan för att skapa en känsla av normalitet igen. Personalen anser även att barn behöver struktur i sin vardag, speciellt när de tvingas bort från den miljö de är vana vid. Att förlora skolgång kan få många konsekvenser som exempelvis att barnen blir suicidala eller deprimerade. Andra konsekvenser som kan ske är att barnen kommer efter i skolan eller hamnar i sociala sammanhang som de inte kan hantera. Vidare menar personalen att barnens självkänsla, tillit och sociala träning kan påverkas negativt av utebliven skolgång.

Personalen på den andra kvinnojouren beskrev att det i två fall hänt att handläggare på socialtjänsten kontaktat kvinnojouren för att de behövde placera om familjer för att barnen behövde tillgång till skola. Dessa barn var traumatiserade och både vårdnadshavarna och barnen var i behov av mycket stöd. I ett av fallen blev barnet mer och mer aggressivt vid tidigare placering och uppvisade även det beteendet när familjen kom till det nya boendet. På den tidigare kvinnojouren fick barnet hemundervisning i form av att en lärare kom dit. Det hjälpte inte enligt både handläggare och personalen på den tidigare kvinnojouren. Barnet uppvisade enligt personalen ett bättre mående relativt omgående efter denne började gå i en vanlig skola med

rutiner och fick nya kompisar. Barnet fick en avlastning från all oro som fanns på det skyddade boendet och fick koncentrera sig på att vara ett barn.

Ena handläggaren menar att barnen är i behov av en trygg punkt när de vistas på skyddat boende. Handläggaren är medveten om att det är en svårighet att hitta skolplats, men att barnen behöver få släppa allt och endast fokusera på skolundervisning en stund. Många barn har haft svårt för att fokusera på undervisning när de varit i skolan innan familjen blev placerad på skyddat boende. Barnen tänkte då på sin våldsutsatta vårdnadshavare och undrade om vårdnadshavaren var död eller mådde dåligt hemma. Av den anledningen menar handläggaren att det är väldigt viktigt att barnen får komma från det skyddade boendet en stund på dagarna för att vara barn och leka. Barnen behöver träffa vänner och få undervisning för att utvecklas. Handläggaren beskrev att denne mött vårdnadshavare som varit i behov av placering på skyddat boende, men som inte velat flytta eftersom deras barn då behöver lämna skolan. Det visar på att vårdnadshavarna är medvetna om att det är svårt att få en ny skolplats och att de hellre väljer att bli utsatta för våld än att låta barnen gå utan undervisning. Vårdnadshavarna är medvetna om vikten av skolgång för barnens utveckling och framtid.

Den andra handläggaren beskrev att barnen som är på skyddat boende blir ostimulerade och saknar sina kompisar. Barnen är i behov av den stimulans de får i skolan och det är inte bra för barnen att endast sitta inne med sin familj hela dagarna. Handläggaren anser att barn behöver rutiner och struktur och att det är lätt för barnen att tappa humöret när de dras iväg från allt de är vana vid. Det blir inte en positiv effekt för barnen med utebliven skolgång, barnen kan bli rastlösa när de är på ett skyddat boende. Det kan bli problematiskt då vårdnadshavaren har som minst ork för att ta hand om barnen i början av en placering och det kan leda till mer konflikter än vanligt mellan barn och vårdnadshavare. När de skyddade boendena är kollektiva menar handläggaren att det kan bli konflikter mellan barnen och andra boende när barnen är rastlösa.

Ena rektorn beskrev att barnen som var placerade på skyddat boende uppvisade en oro inom sig, men de ville ändå vara i skolan och ha en vanlig vardag med sina vänner. När barnen inte kunde gå till skolan var det en jobbig period då det sociala, som skolan ofta innebär, uteblev. Rektorn jämförde dessa barn med de barn som är hemma av andra anledningar, exempelvis sjukdom och menade att det är svårt för barn att komma tillbaka till vardagen oavsett varför de varit borta. Barnen mår bra av en vardag där det är kontinuitet och om den vanliga vardagen bryts kan det påverka barnens självkänsla och mående. De barn som lever med missförhållanden hemma kan trots det leka och ha roligt med sina vänner större delen av dagen.

Det är ju att de är ostimulerade. Meningslös tillvaro gör att det bygger på rastlöshet, stress, ökar risken för nedstämdhet och att situationen blir mer påtaglig och överväldnande [...] De som inte känner att de är en del av gemenskapen ser inte syftet med sammanhanget, varför är vi här i den här byggnaden. Det är ju, skolan är också en del av vägen in till samhället och känner man inte att jag är en del av det här samhället som återspeglas i skolan så riskerar man social exkludering i samhället (Skola 1).

Citatet ovan kommer från den andra rektorn som beskrev många negativa konsekvenser av barns uteblivna skolgång, bland annat nedstämdhet och rastlöshet. Rektorn beskrev ett fall där barn placerats på skyddat boende med sin vårdnadshavare och att barnen då hade svårt att följa med i

klasskompisarnas tempo i undervisningen. Deras sociala status sänktes markant eftersom de inte hade tillgång till sina vanliga saker, som exempelvis kläder och att de befann sig i en annorlunda situation jämfört med sina vänner. De barnen var aldrig borta från skolan innan de placerades på skyddat boende trots deras utsatta hemsituation. De var aldrig sjuka och de ville vara i skolan eftersom det var där de fick träffa sina vänner. Barnen ville komma till skolan även när de placerats på skyddat boende för att det var en trygghet att möta personerna som de kände väl. Precis som handläggaren ovan, så beskrev rektorn att barnen blir ostimulerade om de inte får skolgång. Barnen kan känna meningsfullhet om de upplever en egen utveckling och att det kan hindras om skolgången uteblir. Skolan ska vara det kompensatoriska i barnens liv som öppnar upp för utveckling och framtid för barnen. Om barnen inte går i skolan missar de det som skolan ska ge dem, den vanliga vardagen. Vidare menar rektorn att de barn som missar skolundervisning riskerar social exkludering och det kan leda till att de inte kan se meningen med att gå till skolan och därför slutar komma till skolan. Detta innebär i sin tur att de kan ha svårt att nå kunskapskraven och vidare leda till att de i framtiden hamnar i ett utanförskap i samhället.

Analys av tema aktörernas syn på konsekvenser av utebliven skolgång

I resultatet kan vi se att samtliga aktörer ser konsekvenser av utebliven skolgång. Några aktörer beskriver även liknande konsekvenser. Det tolkar vi som att det finns några konsekvenser som aktörerna uppfattar ofta uppstår. Trots att aktörerna arbetar på olika arbetsplatser och har olika ansvarsområden när det gäller barns skolgång på skyddade boenden kan alla se att det får konsekvenser för barnen vid utebliven skolgång. Samtliga aktörer beskriver att skolan är en viktig del av barnens liv och att det inte finns positiva konsekvenser med att förlora skolgång. Under temat ”hinder och möjligheter” beskriver personalen på en kvinnojour att många skolor säger nej till att ta emot barn under en kort period med anledningen att det inte är gynnar barnen att behöva brytas upp när de senare ska flytta. Utifrån resultatet inom tema ”aktörernas syn på konsekvenser av utebliven skolgång” kan vi se att samtliga aktörer är överens om att barnen behöver gå i skolan för att få en känsla av normalitet. Vi är medvetna om att det bästa för barnen är att fortsätta i sin ordinarie skola där de har vänner och relationer med lärare. Vi tolkar dock utifrån resultatet att det är positivt för barnen att gå till en ny skola för att undvika de negativa konsekvenser som samtliga aktörer beskriver.

Barn inom samhällsvården har färre kamratrelationer än de som bor hemma med sina vårdnadshavare (Lagerlöf, 2012:19). Vi kan utifrån resultatet se att aktörerna anser att barnen missar den normala vardagen som de annars har när de inte är på skyddat boende. Med hänvisning till tidigare forskning kan det, om barnen är borta från skolan under en längre tid, innebära att de förlorar de kamratrelationer som de skapat. Barnen har ingen möjlighet att upprätthålla dessa relationer på grund av den hotbild som de har mot sig. Barnen riskerar att hamna efter i sin utveckling då de missar det sociala samspelet med vänner och eventuellt behöver återuppbygga relationer som de hade.

Vinnerljung, Berlin och Hjern (2010:228) beskriver att barn som går ut årskurs nio med låga eller ofullständiga betyg riskerar att få sociala problem. Ett sådant problem kan vara det utanförskap i samhället som en rektor beskriver att barnen kan hamna i om de missar undervisning under en längre tid. För att undvika att barnen hamnar i ett utanförskap i samhället och får sociala problem är det viktigt att aktörerna arbetar med att lösa skolgången för barn som vistas på skyddat boende. Om barnen är borta från skolan under en längre tid riskerar de att behöva läsa om en

klass då de missat mer än de har möjlighet att ta igen. Som rektorn beskriver, riskerar även barnen social exkludering i skolan om de är borta och det kan leda till att barnen slutar komma till skolan. Om det sker kan barnen riskera att avsluta årskurs nio med låga eller ofullständiga betyg. Då det i tidigare forskning visats att barn med låga eller ofullständiga betyg riskerar sociala problem anser vi att det är av stor vikt att alla aktörer samverkar för att motverka negativa konsekvenser.

Vad behöver göras?

Och sen tänker jag att alla de här utbildningarna, både socialhögskolan och lärarlinjen och polishögskolan saknar utbildning i våld i nära relationer. Jag vet inte om de får två och en halv timme i bästa fall. Så kunskapen, alltså kunskapsbristen, min största fiende och det är den som ställer till. Och som också tror jag ställer till det för barnen, för det finns ingen kunskap riktigt om det här, man förstår inte. Och alla tycker att det är nån annans ansvar, så det är en brist. Och i grunden säger det väl nåt om vår syn på barn liksom. Attityden vi har till små människor (Kvinnojour1).

Citatet ovan kommer från personalen på den kvinnojour som inte har systematiska rutiner kring skolgång. Personalen betonar att det är stor kunskapsbrist inom ämnet våld i nära relation och att lösningen på det skulle kunna vara att universitetsutbildningar har med det i läroplanen. En konsekvens av kunskapsbristen kan visa sig när olika aktörer möts och ska samverka i ett ärende. Personalen menar att alla aktörer pratar olika språk. Ett exempel på språkskillnaden är att handläggare på socialtjänsten fokuserar på klientens mående och hur det kan förbättras. Skolan har fokus på att de är pedagoger och att deras huvudsakliga uppgift är undervisning. Ingen aktör är intresserad av att lära sig de andras språk för att skapa bättre samverkan och aktörerna har inte insikt i vikten av samverkan. Personalen menade att sättet som aktörer arbetar kring våld i nära relation säger en del om samhällets syn på barn. De aktörer som arbetar med våld i nära relation har en uppfattning om att barn inte förstår vad som hänt hemma och därför fokuserar aktörerna inte på samverkan i barnens ärenden. Personalen beskrev en önskan om att det är de våldsutövande som behöver flytta så att barn och den våldsutsatta kan vara kvar i deras trygghet och slipper fly. Det är många som drabbas av en persons våldsamhet och ansvaret bör läggas på den person som varit våldsutövande.

Personalen på den andra kvinnojouren betonade att det handlar om politisk vilja för att en rutin kring barns skolgång ska bli landsomfattande. I dagsläget finns det en felaktig bild av att det är många fler barn än vad det är som placeras på skyddat boende varje år. Det menar personalen grundar sig i okunskap om ämnet hos politiker och andra i samhället. Det behövs fler kommuner som har en liknande rutin kring skolgång. Om det genomfördes skulle det innebära att det jämnar ut sig ekonomiskt och kommuner behöver inte diskutera var skolpengen ska skickas. Det handlar om barns rättstatus på skyddade boenden menar personalen. Barnen har rätt till skolgång och det är bristfälligt ur ett barnrättsperspektiv att arbetet kring barnens skolgång på skyddade boenden ser ut som det gör idag. Om en myndighet placerar en familj på ett skyddat boende så måste de kunna tillgodose barnens rätt till skolgång under placeringen. Avslutningsvis betonade personalen att det inte bara är skolplikt som råder utan att det är barnens rättighet att få gå i skolan.

Alla ska ha kunskap om våld och att det någonstans ska genomsyra arbetet, det ska inte vara konstigt att ett barn byter skola för att det har funnits våld i familjen. Så att man driver, ja, jobbar på i den frågan så att man ska få en skolplats så fort som möjligt just för att, ja men det ska va nån form av normalitet liksom för barnet (Handläggare 1).

Ena handläggaren menade att kunskapen om våld i nära relation är bristfällig hos aktörer och att kunskapen behöver utvecklas för att aktörerna ska kunna utföra sitt arbete på ett rättssäkert sätt. Denna kunskapslucka är tydlig hos skolpersonal i de fall som barnen behövde byta skola när de placerats på ett skyddat boende och skolan motarbetade det då båda vårdnadshavarna måste godkänna ett skolbyte. Handläggaren beskrev att det i sådana fall behövs kunskap hos skolpersonal för att det inte ska anses konstigt att barn byter skola när våld förekommit från en vårdnadshavare.

Den andra handläggaren menade att rättsprocessen behöver gå fortare för att underlätta ett skolbyte. En vårdnadsutredning kan pågå i över ett år och den våldsutsatta vårdnadshavaren behöver under tiden få ett interimistiskt beslut om ensam vårdnad. Sker inte det kan inte ett skolbyte genomföras. Under tiden som rättsprocessen pågår skulle det underlätta för barnen och den våldsutsatta vårdnadshavaren om den våldsutövande får kontaktförbud anser handläggaren. Det tar lång tid då polisen har hög belastning och dessa ärenden prioriteras därför inte. Alla barn som befinner sig på skyddat boende har rätt till skolgång och handläggaren menar att lärarteamsidén bör utökas till hela Sverige. Det behövs även rutiner hos övriga kommuner mellan de skyddade boendena och skolor i närområdet för att barnen snabbt ska få skolplats.

En av rektorerna menade att det bästa för barnen vore om de kunde fortsätta i samma skola för att inte förlora den tryggheten de har med vänner och vuxna som de känner. För att utveckla samverkan bör det även finnas en handläggare från socialtjänsten som är placerad på skolan. Den handläggaren blir då skolans kontakt med socialtjänsten och kan leda till att kommunikationen sker direkt mellan aktörerna utan mellanhand. Utgångspunkten för arbetet med barns skolgång på skyddade boenden bör enligt rektorn vara att de ska fortsätta gå i skolan och fullfölja sin skolgång som de har rätt till.

Den andra rektorn menade att Sveriges syn på våldsutövande personer behöver ändras. I dagsläget menar rektorn att de ses som offer och därför ska behandlas tillmötesgående. Det blir ett problem då det är barnen och den våldsutsatta som är offer och behöver hjälp samt skydd från samhället. Att den våldsutövande ses som ett offer leder till att den våldsutsatta och barnen tvingas fly medan den våldsutövande kan fortsätta använda sin makt mot familjen för att försöka hitta dem.

Analys av tema vad behöver göras?

Vi kan utifrån resultatet dra slutsatsen att det som aktörerna anser behövs är kunskap och samverkan. Då alla aktörer beskrev behovet av dessa faktorer tolkar vi det som att de eftersträvar samma form av arbete kring skolfrågan på skyddade boenden. Eriksson, Bruno och Näsman (2013:1) beskriver att Sveriges lagstiftning betonar vikten av behovet av multi-professionellt samarbete för att skydda barn som lever med missförhållanden i hemmet. Aktörerna i vår studie beskrev att det som behövs för att utveckla arbetet med skolfrågan för barn som visats på skyddat boende är samverkan. Dock kan vi se att aktörerna arbetar på olika sätt och ingen lägger ner tid på att skapa samverkan, utan fokuserar på sitt eget ansvar. Som beskrivet i tidigare teman

kan vi se att aktörerna skjuter ifrån sig ansvaret till en annan aktör som sedan inte har möjlighet att genomföra detta. Vi anser att detta skapar ett problem i samverkan och kan eventuellt leda till att aktörerna inte vill samverka i framtida ärenden.

En av rektorerna beskrev att denne ansåg att Sveriges syn på våldsutövande behöver bli hårdare för att skydda den våldsutsatta vårdnadshavaren och barnen som är de egentliga offren. De våldsutövande får gå fria medan resten av familjen flyr till ett skyddat boende. Det påverkar barnens möjlighet att gå till skolan då de inte kan befinna sig på sin ordinarie skola utifrån säkerhetsskäl. Vi kan se ett samband mellan detta och tanken om vår syn på barn som personalen på en kvinnojour beskrev. Om Sverige låter den våldsutövande gå fri så sker det på bekostnad av barnens möjlighet att gå till skolan. Det kan tolkas som att den våldsutövande prioriteras före barnen och dess framtidsmöjligheter.

Ena handläggaren beskrev att ärenden kring kontaktförbud kan ta lång tid hos polisen och att det inte prioriteras. En anledning till det kan vara den okunskap som flera aktörer anser finns inom många professioner. Personalen på ena kvinnojouren menade att polisen inte får lära sig om våld i nära relation på sin utbildning. Detta kan innebära att poliserna inte har kunskap om att ärenden om exempelvis kontaktförbud behöver påskyndas för att trygga barnen och den våldsutsatta. Det finns kunskapsluckor inom våld i nära relation hos aktörer som arbetar med frågan som kan bidra till konsekvenser för de våldsutsatta och för barnens framtid.

Resultatet i belysning av Bronfenbrenners teori

Bronfenbrenners utvecklingsekologiska modell bygger på ekosystem som finns i barnets närmiljö. Barnets system på mikronivå är bland annat familj, skola och vänner. Mesosystemet utgörs av kopplingar mellan barnets olika mikrosystem. Hur barnet fungerar i skolan påverkas både av vad som händer i skolan och exempelvis av hur det är i barnets familjesystem (Hwang & Nilsson, 2011:72). När barnets familjesystem havererar blir de andra systemen viktigare för barnet, exempelvis skola. Barnets skolsystem påverkas av vad som händer i barnets familjesystem, exempelvis en placering på skyddat boende. Det är viktigt för barnet att kopplingen mellan familj och skola sker för att barnet ska få goda förutsättningar för undervisning, trots en förändring i familjesystemet. Barnets mikrosystem påverkas av vad som händer i mesosystemet, om barnets hemsituation ändras kommer det påverka skolsystemet. Finns det ingen koppling mellan familjesystemet och skolsystemet kommer skolan vara ovetandes om den förändring som skett. Det kan leda till att det inte bara är en obalans i barnets familjesystem, utan att obalansen även sprider sig till skolsystemet.

När barnet placeras på ett skyddat boende tillkommer det nya system som inte fanns i barnets närmiljö innan, exempelvis socialtjänst och kvinnojour. Det är viktigt att de nya systemen samverkar och är i fas, då barnet och familjen är beroende av dessa system. Det måste även ske en koppling mellan de nya systemen och skolsystemet. Sker det ingen koppling mellan systemen skola, socialtjänst och kvinnojour hamnar skolan utanför den samverkan, som eventuellt finns. Det kan leda till att barnet riskerar att inte få skolgång då skolan inte har vetskap om vad som händer familjen. Det innebär i slutändan att barnet riskerar att leva ett isolerat liv, då det tvingas befinna sig på det skyddade boendet istället för att få undervisning i skolan och få stöd av sitt kamratsystem. Resultatet visar att det finns brister i vilket ansvar varje aktör har inom arbetet

med barns skolgång. Det går därför att se att det sällan sker någon koppling mellan systemen skola, socialtjänst och kvinnojour. Vid en sådan obalans är det barnet som blir lidande, eftersom barnet inte har möjlighet att få skolgång.

I resultatet visas även att aktörerna inte har systematiska rutiner vad gäller barns skolgång på skyddade boenden. Det innebär att det inte per automatik sker en samverkan mellan dessa system. Det kan leda till att barnet inte får någon skolplats. Personal från den ena kvinnojouren beskrev att de har systematiska rutiner, vilket innebär att barnen på det skyddade boendet får skolgång. Dock innebär inte det att det sker en samverkan inom systemen, utan det är endast kvinnojouren som arbetar med den frågan. När barn får undervisning av lärarteamet är mikrosystemet skola i fas eftersom barnet inte går miste om kunskap. Dock är mikrosystemet vänner i obalans då barnet endast får undervisning av vuxna och går miste om kontakten med andra barn. Det sociala samspelet mellan barnet och vänner är viktigt för barnets utveckling. Är inte alla system i fas riskerar barnet att hamna efter i sin personliga utveckling då den går miste om kontakt med mikrosystem, som gynnar barnets mående och utveckling. Aktörerna kunde se konsekvenser för barn vid utebliven skolgång, vilket visar att det är viktigt för barnet att det sker en koppling mellan alla system för att barnet ska få en gynnsam utveckling.

DISKUSSION

Utifrån resultatet kan vi se återkommande teman. Ett av dessa är att många aktörer inte har systematiska rutiner kring arbetet med barns skolgång på skyddade boenden. Det innebär att arbetet inte genomförs på samma sätt i varje fall. Det kan leda till att barn som har en mindre engagerad handläggare riskerar att få sämre förutsättningar än ett barn som har en engagerad handläggare som väljer att arbeta med skolfrågan. Att arbeta på det sättet blir inte rättssäkert gentemot barnen. Trots att barnen har skolplikt enligt Skollagen 7 kapitlet 2§ (SFS 2010:800) finns det inga systematiska rutiner för hur det ska lösas när barnen vistas på skyddat boende. Barnens hemkommun har ansvaret för att barn med skolplikt får utbildning på annat sätt om de inte går i grundskolan (SFS 2010:800). Vi kan utifrån resultatet se att kommunerna i Stockholms län brister i det ansvaret då de inte har utvecklat arbetet med skolgång för barn på skyddade boenden.

Ett annat tema är att ansvaret för barnens skolgång läggs över på personalen på kvinnojouren av handläggare som är den aktör som har det huvudsakliga ansvaret. Det kan bli problematiskt då kvinnojouren är ideella föreningar och därav kan ha resursbrist på grund av begränsad ekonomi. Personalen på kvinnojouren kan ha svårt för att tillmötesgå barnens behov i den utsträckning som behövs. Enligt Socialtjänstlagen 6 kapitlet 7§ 2 stycke ska socialnämnden verka för att barn som vårdas inom samhällsvården får lämplig utbildning (SFS 2001:453). Att vistas på skyddat boende anser vi går inom ramen för samhällsvård eftersom de befinner sig på ett skyddat boende efter beslut från socialtjänsten. Då socialtjänsten beslutat om vistelse på skyddat boende har även de skyldighet att verka för att barnen får lämplig utbildning.

Aktörerna upplever att det är svårt att få skolplats då många skolor säger nej vid förfrågan från kvinnojourer. Dock ser vi i resultatet att de skolor som medverkar i studien menar att de har möjlighet att ta emot barn som vistas på skyddat boende. Vi ser därför att det fallerar i kontakten mellan anställda på kvinnojourer och skolpersonal. Detta då det upplevs svårt att hitta skolplats

trots att skolorna i denna studie visar sig vara öppna för att ta emot dessa barn. Svårigheterna att hitta en skolplats för barn som visats på skyddat boende är en anledning till att barnen inte kan börja på en ny skola. Barnen blir inte tilldelade någon plats i vistelsekommunen utan är beroende av att den ordinarie skolan har en fungerande rutin för arbetet med undervisning utanför skolbyggnaden. Anledningen till att barnen inte kan gå till sin ordinarie skola under tiden de vistas på skyddat boende beskrivs vara hotbilden mot dem från den våldsutövande. Barnen riskerar att bli hämtade från skolan eller förföljda till det skyddade boendet av den våldsutövande om de går till den skola som den våldsutövande vet att de är inskrivna på.

Resultatet visar att aktörerna har olika synsätt och utgångspunkter i sitt sätt att arbeta med barnen som vistas på skyddade boenden. Det kan vi se, skapar en obalans i samverkan mellan aktörerna då det inte finns någon sammantagen bild av vem som har vilket ansvar. Alla aktörer beskriver sig arbeta med det som de anser är sitt ansvarsområde och lägger över det övriga ansvaret på andra aktörer. Vi kan se att det blir problematiskt eftersom aktörerna inte är överens om vem som har ansvar för vad. I och med det kan en stor del av arbetet hamna mellan stolarna. Både personalen på kvinnojourerna och handläggarna beskrev att de inte har som rutin att kontakta barnets ordinarie skola. Det kan bli ett problem då skolan i dessa fall inte har möjlighet att uppfylla sitt utbildningsansvar eftersom de inte har vetskap om var barnen befinner sig. De har därför ingen möjlighet att undervisa barnen även om skolan hade haft en systematisk rutin kring detta.

Riskerna med utebliven skolgång i samband med placering på skyddat boende beskrivs som många av aktörerna. Den största risken för barnen enligt aktörerna är att de riskerar att hamna efter i utvecklingen då de inte får den sociala stimulans som de behöver. Barnen missar kontakten med vänner och relationerna riskerar att försämrans då barnen inte har möjlighet att upprätthålla dem. En rektor beskrev även att barn som hamnar efter i skolan riskerar stora konsekvenser senare i livet, bland annat socialt utanförskap. Barnen är därför i stort behov av den normalitet som skolan skapar för att klara sig senare i livet och inte riskera att hamna utanför i samhället. Att det beskrivs som en konsekvens anser vi betonar det viktiga i att barnen får tillgång till skola även när de vistas på skyddat boende.

Utifrån resultatet kan vi se att det är två stora delar som behöver utvecklas för att arbetet med barns skolgång när de vistas på skyddade boenden ska bli bättre. Den första delen är kunskap, vilket aktörerna även betonar under intervjuerna. I dagsläget är kunskapsnivån om barn på skyddade boenden låg hos aktörer som inte arbetar med frågan dagligen. Det beskrivs behövas mer kunskap om hur förlorad skolgång påverkar barn samt allmän kunskap om våldsutsatta familjer. Anledningen till det är för att kunna ge barn bättre möjligheter för en bra framtid trots att de vistas på skyddat boende. Den andra delen som behöver utvecklas är samverkan mellan inblandade aktörer. Vi kan utifrån resultatet se att några aktörer har regelbunden kontakt medan andra aktörer hamnar utanför samverkansgruppen. I denna studie är det skolan som inte får vetskap om beslut att en familj ska placeras på skyddat boende. I och med det sker ingen samverkan mellan de aktörer som behöver samverka för att barnen ska få de bästa förutsättningarna under placeringen.

Det som i resultatet går att finna om att enbart säkerhetsskäl inte är tillräckligt för att barn ska bli beviljade skolskjuts i Stockholms stad utgör en stark implikation för praktiken. Det kan ses som ett problem med en enkel lösning, då man förslagsvis kan bredda möjligheten att bli beviljad

skolskjuts. Att genomföra den ändringen skulle förmodligen inte kosta samhället mer än om barnet skulle behöva byta skola, då det inte handlar om en stor grupp barn. Vidare implikationer för praktiken är behovet av systematiska rutiner för att möjliggöra barns skolgång vid placering på skyddat boende. Rutiner skulle underlätta arbetet för samtliga aktörer och resultera i att fler barn som vistas på skyddat boende skulle få möjlighet att gå i skolan.

De begränsningar som finns i studien är att det var ett lågt antal intervjupersoner som deltog. Detta innebär att vi inte fick en helhetsbild av arbetet utan endast en inblick i hur vissa aktörer tänker. Resultatet är därför inte representativt för alla aktörer som arbetar med barns skolgång på skyddade boenden. Då vi utförde semistrukturerade intervjuer tog vi inte del av de rutindokument som eventuellt fanns på aktörernas arbetsplats. En annan begränsning med vår studie var att vi i efterhand insåg att vi missat att ställa vissa följdfrågor som hade kunnat ge en djupare förståelse av intervjupersonernas svar. Detta ledde till att vi i vissa fall inte förstod motivering till varför aktörerna arbetade på ett visst sätt.

Trots att vi inte utfört en studie som är representativ för hela landet anser vi att resultatet är av stort värde. Detta för att vi i resultatet har kunnat identifiera några faktorer som gör arbetet med barns skolgång på skyddade boenden komplicerat. Vårt resultat visar att det behövs kunskap om ämnet inom alla professioner som på något sätt kommer i kontakt med frågan. Då menar vi inte endast skola, socialtjänst och kvinnojour utan även andra aktörer som exempelvis politiker, polis och medarbetare på utbildningsförvaltningen. Vi har även kunnat påvisa de brister som finns i samverkan mellan de aktörer som deltagit i studien. Därav föreslår vi vidare forskning inom ämnet för att studera hur aktörer i hela landet arbetar med frågan. Forskningen bör även belysa de brister som finns i ansvarsfördelningen och vilka konsekvenser utebliven skolgång kan ha för barnen.

REFERENSER

Tryckta källor

- Alvesson, M. & Sköldbberg, K. (2017). *Tolkning och reflektion vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Johanneshov: MTM.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006) Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3 (2). pp. 77-101.
- Bryman, A. (2011). *Sambällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.
- Charmaz, K. (2006). *Constructing grounded theory: a practical guide through qualitative analysis*. London: SAGE.
- Eriksson, M., Bruno, L. & Näsman, E. (2013). *Domestic violence, family law and school: children's right to participation, protection and provision*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Eriksson, M., Näsman, E. & Bruno, L (2015) Förskolan och skolan som arena. I Eriksson, M., Källström Cater, Å. & Näsman, E. (red.), *Barns röster om våld: att lyssna, tolka och förstå*. (2. uppl.) (s. 167-182). Malmö: Gleerup.
- Hwang, P. & Nilsson, B. (2011). *Utvecklingspsykologi*. (3., rev. utg.) Stockholm: Natur och kultur.
- Höjer, I. & Johansson, H. (2013) School as an opportunity and resilience factor for young people placed in care, *European Journal of Social Work*, 16:1, 22-36.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (3. [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Myndigheten för skolutveckling (2007). *Strategi för samverkan: kring barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.
- Olsson, H., & Sörensen, S. (2011). *Forskningsprocessen: kvalitativa och kvantitativa perspektiv* (3 uppl.). Stockholm: Liber.
- Socialstyrelsen. (2013). *Fristad från våld – en vägledning om skyddat boende* Stockholm: Socialstyrelsen
- Unizon (2015). *Kvinnofridsbarometern 2017: en undersökning av kommunernas arbete mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer*. Stockholm: Unizon.
- Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-sambällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Överlien, C. (2011). Narrating the good life – children in shelters for abused women talk about the future. *Qualitative Social Work*, 11(5), 470–485.
- Överlien, C. (2015). *Ungdom, vold og overgrep – skolen som forebygger og hjelper*. Norge: Universitetsforlaget.

Elektroniska källor

Brunnberg, E., & Åsbrink, M. (2012). *Livet för barn och mammor i skyddat boende: Utvärdering av barnverksamheten på Kvinnohuset i Örebro*. Eskilstuna.

Hämtad 17-10-15 från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:mdh:diva-14502>

Lagerlöf, H. (2012). *Sambällsvård och välfärdsresurser: En studie av skolgång, fritid och kamratrelationer bland unga i familjehem och institutioner* (PhD dissertation). Stockholm.

Hämtad 17-10-17 från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-73901>

Lund, J. (2017-10-05). Våldsutsatta kvinnors barn får ingen skola. *Dagens ETC*.

Hämtad 17-10-06 från <https://www.etc.se/inrikes/valdsutsatta-kvinnors-barn-far-ingen-skola>

Regeringen (2016). *Ett stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende [Elektronisk resurs]*.

Stockholm: Sveriges riksdag.

Hämtad 17-10-05 från

<http://www.regeringen.se/4ad8fe/contentassets/d753491f837743c9bf205c79e6b5602d/ett-starkt-barnrattsperspektiv-for-barn-i-skyddat-boende.pdf>

Socialförvaltningen Stockholms stad. (2015). *Kvalitet i skyddade boenden Oktober 2015*. Stockholm.

Hämtad 17-10-05 från <https://insynsverige.se/documentHandler.ashx?did=1822287>

Spånberger Weitz, Y. (2011). *Ungas erfarenheter av skola, sambällsvård och vuxenblivande: En studie av fem livsberättelser* (PhD dissertation). Stockholm.

Hämtad 17-10-19 från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-61220>

Lagar

SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Socialdepartementet

SFS 2001:453. *Socialtjänstlag*. Stockholm: Socialdepartementet

BILAGA 1 – INFORMATIONSBREV

Hej!

Vi heter Eveliina Stenroos och Nancy Amnestad. Vi läser socionomutbildningen vid Stockholms universitet och befinner oss för närvarande på termin 6 då vi ska skriva en C-uppsats. Vårt syfte är att söka ökad förståelse för vilka svårigheter personal på skola, socialtjänst och skyddat boende anser att det finns inom arbetet med barns skolgång vid vistelse på skyddat boende.

Vi söker härmed intervjupersoner att intervjua till vår C-uppsats. Önskvärt för deltagande som intervjuperson är att man är insatt i ämnet eller i någon mån kommer i kontakt med dessa frågor på sin arbetsplats. Deltagandet är frivilligt och kan avbrytas när som helst. Alla uppgifter om deltagare och vilken kommun arbetsplatsen ligger i kommer anonymiseras. Intervjun uppskattas att ta 60 minuter och kommer att spelas in på en mobiltelefon. Det inspelade materialet kommer att transkriberas efter intervjun och inspelningen kommer därefter raderas. Det transkriberade materialet kommer endast vi författare att ha tillgång till.

Citat från transkriberingen kan komma att förekomma i C-uppsatsen, men där med fingerade namn. C-uppsatsen kommer att publiceras i databasen DiVa, varpå vem som helst kan läsa den.

Kontakta oss gärna för närmare information! Tack på förhand!

Kontaktuppgifter:

Eveliina Stenroos

Mobil: 073xxxxxxx

Mail: evelinastenroos95@gmail.com

Nancy Amnestad

Mobil: 076xxxxxxx

Mail: nancy.amnestad@hotmail.com

BILAGA 2 – INTERVJUGUIDE SKYDDAT BOENDE

Bakgrundsinformation

- Kan du berätta lite om dig själv t.ex. hur länge du arbetat här och utbildning?
- Vilka är dina arbetsuppgifter?
- Beskriv verksamheten?

Tema 1. Rutiner

- Har ni rutiner kring barns skolgång?
- Om inga - hur arbetar ni med att möjliggöra skolgång för barnen?
- Hur ser rutinerna ut kring barns skolgång som kommer från Stockholms län?
- Ser rutinerna annorlunda ut om barnet inte kommer från Stockholms län?
- Om ja – på vilket sätt skiljer det sig åt?
- Har ni kontakt med barnens skola?
- Samarbetar ni med några skolor i kommunen?
- Hur ser den kontakten ut i så fall?
- Har barnen möjlighet att följa med i sina klasskompisars tempo i skolarbetet?
- Hur lång tid kan det ta innan barnen får skolgång?

Tema 2. Barn på skyddat boende

- Hur många kvinnor och barn kan bo på det skyddade boendet samtidigt?
- Ungefär hur många barn har bott på ert skyddade boende sedan januari 2017?
- Hur många skolbarn (mellan 7-15 år)?
- Hur ser barnens vardag ut på kvinnojouren?
- Hur är det med barnens skolgång? Går de i skolan?
- Om barnen går i skolan, går de till sin ordinarie skola eller någon ny skola?
- Om barnen inte går i skolan, får de stöd med skolarbete? Hur ser i så fall det stödet ut?
- Ser du någon koppling mellan barns mående och utebliven skolgång?

Tema 3. Hinder/Möjligheter

- Vilka hinder finns för att barn ska kunna gå på sin ordinarie skola? Exempel?
- Finns det hinder för att barnen ska kunna gå på en annan skola? Vilka?
- Kan du beskriva ett fall där barnets skolgång ordnades bra?
- Vilka var de möjliggörande faktorerna till det?
- Kan du beskriva ett fall där barnet inte fick skolgång?
- Vilka hinder fanns?
- Finns det tillfällen där barnen har möjlighet att gå på sin ordinarie skola?
- Vilka faktorer är det som möjliggör detta?
- Vad har du sett för konsekvenser för barnens uteblivna skolgång?

Slutligen

- Hur skulle du önska att arbetet med barns skolgång på skyddade boenden skulle se ut?
- Är det något annat du skulle vilja lägga till som du tycker att vi har missat?

BILAGA 3 – INTERVJUGUIDE SOCIALTJÄNST

Bakgrundsinformation

- Kan du berätta lite om dig själv t.ex. hur länge du arbetat här och utbildning?
- Vilka är dina arbetsuppgifter?
- Beskriv ditt arbete?

Tema 1. Rutiner

- Har ni rutiner kring barns skolgång på skyddade boenden?
- Om inga - hur arbetar ni med att möjliggöra skolgång för barnen?
- Hur ser rutinerna ut kring barns skolgång som kommer från Stockholms län?
- Ser rutinerna annorlunda ut om barnet inte kommer från Stockholms län?
- Om ja – på vilket sätt skiljer det sig åt?
- Har ni kontakt med barnens skola?
- Hur ser den kontakten ut i så fall?
- Har ni kontakt med barnets vistelsekommun/hemkommun?
- Hur lång tid kan det ta innan barnen får skolgång?

Tema 2. Barn på skyddat boende

- Ungefär hur många barn har du/enheten placerat på skyddat boende sedan januari 2017?
- Hur många skolbarn (mellan 7-15 år)?
- Hur ser kontakten ut mellan er och barnen som är placerade på skyddat boende?
- Hur är det med barnens skolgång? Går de i skolan?
- Om barnen går i skolan, går de till sin ordinarie skola eller någon ny skola?
- Om barnen inte går i skolan, får de stöd med skolarbete? Hur ser i så fall det stödet ut?
- Ser du någon koppling mellan barns mående och utebliven skolgång?

Tema 3. Hinder/Möjligheter

- Vilka hinder finns för att barn ska kunna gå på sin ordinarie skola? Exempel?
- Finns det hinder för att barnen ska kunna gå på en annan skola? Vilka?
- Kan du beskriva ett fall där barnets skolgång ordnades bra?
- Vilka var de möjliggörande faktorerna till det?
- Kan du beskriva ett fall där barnet inte fick skolgång?
- Vilka hinder fanns?
- Finns det tillfällen där barnen har möjlighet att gå på sin ordinarie skola?
- Vilka faktorer är det som möjliggör detta?
- Vad har du sett för konsekvenser för barnens uteblivna skolgång?

Slutligen

- Hur skulle du önska att arbetet med barns skolgång på skyddade boenden skulle se ut?
- Är det något annat du skulle vilja lägga till som du tycker att vi har missat?

BILAGA 4 – INTERVJUGUIDE SKOLA

Bakgrundsinformation

- Kan du berätta lite om dig själv t.ex. hur länge du arbetat här och utbildning?
- Vilka är dina arbetsuppgifter?

Tema 1. Rutiner

- Har ni rutiner kring barns skolgång när de vistas på skyddat boende?
- Om inga - hur arbetar ni för att uppfylla ert utbildningsansvar gentemot dessa barn?
- Hur ser rutinerna om skolgång ut för de barn som placeras i Stockholms län?
- Ser rutinerna annorlunda ut om barn placeras utanför Stockholms län?
- Om ja – på vilket sätt skiljer det sig åt?
- Tar ni kontakt med barnets vistelsekommun för att genom samarbete lösa skolfrågan?
- Har ni kontakt med personalen på det skyddade boendet och handläggare på socialtjänsten?
- Hur ser dessa kontakter ut i så fall?

Tema 2. Barn på skyddat boende

- Hur många barn från er skola har bott på skyddat boende sedan januari 2016?
- Får ni vetskap om att barn på er skola är placerade på skyddat boende?
- Hur lång tid brukar det ta för barnen att få skolgång?
- Har barnen möjlighet att följa med i sina klasskompisars tempo i skolarbetet?
- Om barnen inte går i skolan, får de stöd med skolarbete? Hur ser i så fall det stödet ut?
- Finns det möjlighet för skolan att undervisa på det skyddade boendet?

Tema 3. Hinder/Möjligheter

- Vilka hinder finns för att barn ska kunna gå till skolan? Exempel?
- Finns det hinder för att barnen ska kunna gå på en annan skola? Vilka?
- Kan du beskriva ett fall där barnets skolgång ordnades bra?
- Vilka var de möjliggörande faktorerna till det?
- Kan du beskriva ett fall där barnet inte fick skolgång?
- Vilka hinder fanns?
- Finns det tillfällen där barnen har möjlighet att gå på sin ordinarie skola?
- Vilka faktorer är det som möjliggör detta?
- Vad har du sett för konsekvenser för barnens uteblivna skolgång?

Slutligen

- Hur skulle du önska att arbetet med barns skolgång på skyddade boenden skulle se ut?
- Är det något annat du skulle vilja lägga till som du tycker att vi har missat?